

Vilniaus lopšelis-darželis „Pušynėlis“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

Vilnius, 2017

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II. UGDYMO PRINCIPAI.....	7
III. UGDYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI.....	8
IV. UGDYMO TURINYS	9
V. UGDYMO METODAI	11
1. Edukacinė aplinka.....	12
2. Ugdymo priemonės	12
3. Ugdymo turinys	13
3.1 Sveikatos saugojimo kompetencija.....	13
3.2. Socialinė kompetencija	21
3.3 Komunikavimo kompetencija.....	27
3.4 Pažinimo kompetencija.....	31
3.5 Meninė kompetencija.....	45
VI. VAIKO UGDYMO PASIEKIMŲ VERTINIMAS	52
LITERATŪRA	54
1 PRIEDAS	55
2 PRIEDAS.....	56

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie įstaigą

Švietimo teikėjo duomenys. Vilniaus lopšelis-darželis „Pušynėlis“ – neformaliojo ugdymo švietimo įstaiga, juridinis asmuo, nesiekianti pelno institucija. Steigėjas – Vilniaus miesto savivaldybė. Viena grupė dirba visą parą (24 val.) darbo dienomis. Ikimokyklinė įstaiga dirba 14 val. (nuo 6.00 val. iki 20.00 val.). Adresas: Miglos g. 53, Vilnius LT-08102. Tel./faks. 85 275 1891, tel. 85 260 7813, el. paštas: rastine@pusynelis.vilnius.lm.lt.

Lopšelis-darželis „Pušynėlis“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos konstitucija, švietimo įstatymais, Vaiko teisių konvencija, Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymais, steigėjo įsakymais, patvirtintais lopšelio-darželio „Pušynėlis“ nuostatais, darbo tvarkos taisyklėmis, pareiginiiais nuostatais.

2. Įstaigos savitumas

Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas Vilniaus lopšelis-darželis „Pušynėlis“ nuo 1999 metų dalyvaujame tarptautinėje programoje „Žipio draugai“. Lopšelyje-darželyje veikia 4 grupės: 1 ankstyvojo amžiaus (1-3 metų), 2 ikimokyklinio amžiaus (3-6 metų), 1 priešmokyklinio amžiaus grupė (6-7 metų). Įstaigą lanko vidutiniškai 80 vaikų, dirba 7 pedagogės, logopedė, meninio ugdymo pedagogas. Įstaigoje dirbantys pedagogai yra įgiję auklėtojų, vyresniųjų auklėtojų, kvalifikacines kategorijas. Pedagogai nuolat tobulina savo kvalifikaciją Ugdymo Plėtotės Centre organizuojamuose seminaruose, steigėjo organizuojamuose miesto ir respublikiniuose renginiuose, dalijasi profesine patirtimi dalyvaujant metodiniuose pasitarimuose, atvirose ugdomosiose veiklose. Kiekviena ugdytoja sukaupę pedagoginį patyrimą fiksuoja savo darbo sąvade.

Lopšelyje-darželyje „Pušynėlis“ sudaromos sąlygos Lietuvos Edukologijos Universiteto ir Vilniaus kolegijos studentams stebėti pedagogų ir vaikų praktinę veiklą, atlikti tiriamąją veiklą, įgyti praktinių įgūdžių.

MŪSŲ MISIJA: Garantuoti vaikui saugius, džiugius ir kūrybiškus ikimokyklinius metus.

MŪSŲ VIZIJA: Saugi, atvira visuomenei ir pokyčiams įstaiga, kurioje kūrybiški ir atsakingi pedagogai ugdo laisvą asmenybę.

FILOSOFIJA: Vaikas darželyje – svarbiausias žmogus, centrinė ašis apie kurią sukasi visas ugdomasis procesas. Vaikas tai jaučia, girdi, mato ir skleidžiasi kaip asmenybė.

Organizuojant ugdymo procesą vadovujamasi visapusiškos asmenybės ugdymo vertybių nuostata, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas vaikų fizinių – psichinių galių plėtotei, garantuojant gerą pasirengimą mokymuisi, aukštą savęs vertinimą, gebėjimą pasirūpinti savimi.

Lopšelis-darželis „Pušynėlis“ įsikūręs Žvėryno mikrorajone. Darželio pastatą supa miškas. Vaikai visais metų laikais gali stebėti gamtą iš arti, susipažinti su joje gyvenančiais paukščiais ir

gyvą gamtą. Geografinės padėties dėka gyvą gamtą ir daugelį paukščių gali pamatyti savo akimis, o ne paveikslėliuose. Tuo pačiu ugdytiniai pratinami matyti ir puoselėti gamtos grožį.

Kiekvienais metais įstaigos kolektyvas kartu su vaikais, vaikų tėvais organizuoja talkas aplinkai gražinti.

Lopšelyje-darželyje įkurtas bendruomenės kambarys „Seklyčia“ (pedagogų, tėvų savišvietai, bendravimui). Įstaigos aplinka atliepia tradicinės kultūros dvasią, yra funkcionali, jauki ir skatinanti įvairių vaiko gabumų sklaidą. Tokia aplinka sukuriama tėvų ir pedagogų bendradarbiavimu.

3.Vaikų poreikiai

Siekiamo, kad vaikas darželyje būtų saugus, laisvas, mylimas, gerbiamas, pastebėtas ir pripažintas. Skirtingų amžiaus tarpsnių poreikiai skiriasi.

1-3m.VAIKO POREIKIAI:

- EMOCINIAI (kontakto siekimas, individualus dėmesio skyrimas, džiaugimasis vaiko sėkmėmis, saugios ir džiaugsmingos aplinkos kūrimas);
- PAŽINIMO (supratimo apie žmones ir aplinką formavimas visais pojūčiais ir judėjimo įgūdžiais);
- JUDĖJIMO (sveikesnis, žvalresnis, linksmesnis vaikas, spartesnė fizinė bei protinė raida);

3-6 m. VAIKO POREIKIAI:

- ŽAIDIMO (pagrindinis vaiko gyvenimo ugdymosi būdas);
- SAUGUMO (nelaimių ir nemalonių situacijų išvengimas);
- BENDRAVIMO (lemia vaiko augimo ir vystymosi sėkmę);
- AKTYVUMO IR JUDĖJIMO (būdas išlaikyti kūną ir sielą sveiką);
- PAŽINIMO (pagrindinis būdas suvokti pasaulį);
- SAVIRAIŠKOS (būdas išreikšti mintis ir emocijas);

Taip pat tikslinga pažymėti, kad į grupes yra integruojami vaikai turintys specialiųjų poreikių. Jiems teikiama logopedo pagalba. Individualios ugdymo problemos sprendžiamos Vaiko gerovės komisijoje. Užtikrinamos lygios galimybės bei teisės ugdytis vaikams turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių:

- Vaikų ugdymo turinys formuojamas, pritaikant programos turinį, taip pat atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas ir tėvų lūkesčius.
- Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius

ugdymo metodus, formas, specialiąsias mokymo priemones, sukuriant tinkamą ugdymo ir ugdymosi aplinką.

- Vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, sudaromos sąlygos ugdytis pagal jo gebėjimus ir galias. Pedagogas kartu su švietimo pagalbos specialistais, vaiko tėvais teikia reikiamą pagalbą, stiprindami vaiko motyvaciją tobulėti, plėtojant kompetencijas, įveikti ar sumažinti ugdymo procese kylančius sunkumus.

Ugdymo individualizavimo procese didelis dėmesys skiriamas vaiko saviraiškai ir kūrybai puoselėti, kai atsižvelgiama į vaiko išsivystymo lygį ir planuojama tokia veiklos apimtis, kuri užtikrina sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymąsi. Kryptingai ugdant individualius vaiko gebėjimus, galima pasiekti gerų rezultatų, tačiau reikia išmanyti apie vaiko vystymąsi: sveikatą, fizinį ir emocinį augimą, pažinimo būdus. Auklėtoja įvertina kokią vystymosi pakopą vaikas yra pasiekęs ir suderina veiklą su nustatytoju vaiko išsivystymo lygiu. Suvokę svarbiausius vaiko poreikius ir galimybes, numatome individualius ugdymo būdus ir metodus. Skatiname vaiko savarankiškumą tose srityse, kur gebėjimai geriau susiformavę ir teikiame didesnę pagalbą silpnesnių gebėjimų ugdymui. Vaikams, turintiems kalbos sutrikimų, teikiama logopedo pagalba.

4. Pedagogų ir tėvų sąveiką

Vienas iš pagrindinių siekių – sąveika tarp pedagogo, vaiko ir šeimos. Sėkmingas tėvų (globėjų) ir ikimokyklinės įstaigos pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas užtikrina ugdymo tęstinumą ir kokybę. Tėvų (globėjų) dalyvavimas įstaigos gyvenime lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Sąveikaujant su šeima vadovaujamosi principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Bendravimas su šeima:

- **PAGARBA** (santykiai su tėvais grindžiami pagarba ir tolerancija);
- **NUOSEKLUMAS** (laipsniškai įtraukti šeimą į grupės, darželio gyvenimą);
- **KONFIDENCIALUMAS** (informacija apie vaiko ugdymą, teikiama tik šeimos nariams);
- **PASITIKĖJIMAS** (abipusis tarpusavio pasitikėjimas sukuria teigiamą vaikų ugdymo atmosferą);
- **ĮSIPAREIGOJIMAS** (prisiimti atsakomybę už paslaugų kokybę);
- **POZITYVUMAS** (remtis šeimos gerąja patirtimi, stipriosiomis jos pusėmis);

Bendradarbiavimas su šeima:

Pedagogai konsultuoja tėvus, teikia informacinę pagalbą, pasirenka bendradarbiavimo formas ir būdus, kaip įtraukti visus vaikų tėvus į ugdymo procesą.

- INDIVIDULUS (nuolatinis individualių vaiko ugdymosi poreikių aptarimas susirašinėjimas, skambučiai, susitikimai-konsultacijos vaikų ugdymo klausimais);
- BENDRI TĖVŲ, VAIKŲ IR PEDAGOGŲ RENINIAI (šeimų šventės, vakaronės, išvykos);
- TĖVŲ SUSIRINKIMAI (supažindinama su vaikų ugdymo programa, ugdomosios aplinkos turinimo klausimai, ateities planais, kilusiomis problemomis ir kt.);
- TĖVŲ ŠVIETIMAS (konsultuojame šeimas vaikų ugdymo klausimais: pedagogine, psichologine tema tėvų lentoje, segtuve, tėvų dalyvavimas įvairiuose tyrimuose t.y. žodinės apklausos, anketos bendruomenės kambarys „Seklyčia“, kurioje yra „biblioteka“ apie vaiko ugdymą, dalijimasis gerąja patirtimi);
- VAIKŲ PAŽINIMAS (piešinių, darbelių parodos grupės, darželio patalpose, miesto parodose, projektai, tėvų dalyvavimas atviroje grupės veikloje (susitarus iš anksto), šeimos ir pedagogų kasdieninis bendravimas;

5. Pedagogų vaidmuo

Įstaigos pedagogų veiklos nuostatos:

- Sudaryti sąlygas vaiko gyvenimui ir ugdymui;
- Kurti saugią, vaiko ugdymą skatinančią aplinką bei turiningą ugdymo procesą;
- Derinti vaiko perspektyvą (išgirsti vaiko nuomonę, jo poreikius) ir savo, kaip vaiko ugdymo profesionalo perspektyvą (apmąstyti, kokia aplinka ir ugdymosi būdai gali pažadinti vaiko domėjimąsi, tyrinėjimus, kūrybą);
- Personalizuoti ugdymą, pritaikant kiekvienam vaikui pagal jo patirtį ir galimybes, paliekant vaikui išskirtinę teisę pasirinkti;
- Būti vaikui įdomios ir netikėtos patirties šaltiniu;
- Atstovauti vaiko teisėms ir jas ginti;
- Tarpininkauti, būti žaidimų ir veiklos partneriu;
- Stebėti, tyrinėti, analizuoti, vertinti; apmąstyti ir prognozuoti vaiko raidą; tobulinti ugdymo procesą;
- Būti atviram pokyčiams ir skleisti pedagoginę patirtį savo įstaigoje ir už jos ribų;

II. UGDYMO PRINCIPAI

Atsižvelgiama į amžiaus tarpsnio ypatumus, galimybes, gebėjimus, poreikius. Fizinės, emocinės, intelektinės išgales. Ugdymo programos principai tai pagrindinė idėja, nušviečianti visų ugdymo veiksmų turinį, priemones ir metodus. Vaikų ugdymas mūsų ikimokyklinėje įstaigoje.

Prieinamumo

Ugdymo turinys atitinka vaiko amžiaus psichofizines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus bei stilių. Ugdymo turinys pritaikomas individualiems vaikų poreikiams bei skirtingai socialinei ir kultūrinei vaikų aplinkai.

Integralumo

Ugdymas vyksta ne tik uždaroje erdvėje – grupėje, įstaigoje bet ir už jos ribų. Sudaromos galimybės edukacinėms išvykoms, į ugdymo turinį yra integruojamos naujos technologijos.

Demokratiškumo

Pagarba ir dialogas tarp vaikų, bendruomenės narių. Galimybė rinktis, asmeninis aktyvumas, pakantumas kitokiam ir bendrumo jausmas.

Individualumo

Vaiko fizinių, psichinių galių, socialinių ypatybių pažinimas, atsižvelgimas į poreikius, interesus bei galimybes siekiant juos paryškinti.

Tęstinumo

Ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį lanksčiai būtų galima keisti, atsižvelgiant į pedagogo ir vaiko sąveiką, ugdymo organizavimą ir aplinkos kūrimą. Suderinus šeimos lūkesčius ir ugdymo turinį laiduojamas kokybiškas tinkamas perėjimas nuo ugdymo šeimoje prie ugdymo ikimokyklinėje įstaigoje, o dar vėliau – prie ugdymo priešmokyklinėje grupėje.

Bendravimo ir bendradarbiavimo su šeima

Ugdymo procesas orientuotas į šeimos poreikius ir lūkesčius, skatinamas šeimos ir pedagogo bendradarbiavimas vaiko ugdymo klausimais.

Tautiškumo

Ugdymo turinys orientuotas į tradicinių vertybių puoselėjimą, tautinio tapatumo jausmo žadinimą, pozityvių asmeninių nuostatų formavimąsi. Siekiama išlaikyti lietuviams būdingą dvasinį ryšį su gamta ir jos laiko ritmais.

III. UGDYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Tikslas:

Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, raidos dėsningumus, individualią patirtį padėti vaikui išsiugdyti kasdienio gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, santykius su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimą, sakinę ir rašytinę kalbą, skaičiavimą ir matavimą, meninę raišką, mokėjimą mokytis.

Uždaviniai:

siekti, kad vaikas:

- Savarankiškai atliktų savitvarkos veiksmus, saugotų savo sveikatą ir saugiai elgtųsi aplinkoje.
- Vadovautųsi sveikos gyvensenos, aktyvaus gyvenimo būdo vertybinėmis nuostatomis, noriai džiaugsmingai judėtų mėgtų judrią veiklą ir žaidimus.
- Suprastų, kas yra gerai, kas blogai. Rodytų iniciatyvą bendraujant su kitais vaikais. Pasitikėtų pedagogais iš jų mokytųsi, žinotų kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
- Įvardintų, paaiškintų socialinius bei gamtos reiškinius, apibudintų save, savo gyvenamą vietą, šeimą, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus.
- Suprastų kitų kalbėjimą, natūraliai išreikštų savo išgyvenimus, mintis, patirtį. Atpažintų ir rašintų raides žodžius bei kitokius simbolius, pradėtų skaitinėti.
- Gebėtų skaičiuoti daiktus, palygintų daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibudintų daikto vietą eilėje. Gebėtų grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Suprastų ir vartotų žodžius, kuriais apibudinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas.
- Plėtotų saviraiškos bei kūrybinės veiklos galimybes, spontaniškai ir savitai reikštų įspūdžius, išgyvenimus muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas.
- Mokytųsi žaisdamas, stebėtų kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėtų, ieškotų informacijos, išbandytų, tyrinėtų rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai ko išmoko.

IV. UGDYMO TURINYS

Programos ugdymo turinys orientuotas į vaiko poreikius, interesus, saviraiškos ir savireguliacijos galimybes. Atsižvelgiama į metų rato cikliškumą, sezoniškumą, šventes ir tradicijas. Ugdymo turinį skirstome pagal vaiko **kompetencijas**: sveikatos saugojimo, socialinę, komunikavimo, pažinimo ir meninę. Kiekvienai iš kompetencijų priskyrėme **pasiekimų sritis**: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais, sakinė kalba, rašytinė kalba, aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, meninė raiška (muzika, šokis, vaidyba, vizualinė raiška), estetinis suvokimas, iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, mokėjimas mokytis. Visos yra aprašytos Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše. Išskirtos kompetencijos sudaro ikimokyklinio ugdymo pagrindą, kurios yra glaudžiai susijusios tarpusavyje. Todėl būtina atsižvelgti į kiekvieną kompetenciją atskirai ir tuo pačiu į jų visumą.

Ugdymosi lūkesčiai: sveikas (sveikatos, sveikos gyvenimo stiprinimas, emocinės savijautos gerinimas, judesių ir laikysenos tobulinimas, išvermingumo didinimas, geranoriškumas ir empatija, gebėjimas įveikti kliūtis), **orus** (pasitikėjimas savimi, veiklos tikslingumas, planingumas, buvimas greta ir kartu su kitais, prisitaikymas prie besikeičiančios aplinkos, lyderio savybių įgijimas), **bendraujantis** (bendravimo ir savireguliacijos poreikio tenkinimas, keitimasis sumanymais, idėjomis, tautos kultūros paveldo ir gimtosios kalbos modelio perėmimas), **smalsus** (orientavimasis kasdienio gyvenimo situacijose, gamtinės ir sociokultūrinės aplinkos supratimas, pagarbos gyvybei, meilės gimtinei žadinimas, noro pažinti ir mokytis skatinimas, mąstymo nuoseklumas, tikslumas ir lankstumas, noras pažinti ryšių ir santykių tarp daiktų ir reiškinių dėsningumas), **kuriantis** (vaizduotės ir emocinio pasaulio turtinimas, saviraiškos bei kūrybinės veiklos galimybių plėtimas, individualumo ir unikalumo atsiskleidimas, vaizduotės, mąstymo išlaisvinimas, originalumo ir unikalios saviraiškos skatinimas, prigimtinių talentų plėtojimas), **sėkmingai besiuogdantis** (įdomios veiklos, naujos informacijos radimas, kliūčių įveikimas ir užsibrėžtų tikslų siekimas, stebėjimas, eksperimentavimas, atsakymus į iškilusius klausimus ieškojimas, naujų dalykų atradimas, išvadų darymas, savarankiškas kasdienio gyvenimo ir ugdymosi problemų bei tinkamų jų sprendimo būdų išvelgimas, sėkmės patyrimas, mokymosi motyvacija ir sėkmė, aiškinimasis ką jau moka, žinojimas, ką norėtų ir kaip galėtų išmokti).

Nors veiklos temos sąlyginės, siūlomos vaikų, pedagogo, aplinkybių. Ugdymo turinio įgyvendinimui rekomenduojamos šios temos: „Vaikai gyvenkime draugiškai“, „Vaisiai ir daržovės“, „Tapu, tapu grybai eina“, „Skaičių ratukas“, „Seku, seku pasaką“, „Spalvų savaitė“,

„Miško žvėrys“, „Mano drabužiai ir avalynė“, „Mano darbai ir pareigos“, „Mano šeima ir tradicijos“, „Teatro savaitė“, „Aš saugus kai žinau“, „Kas tvartelyje gyvena“, „Adventas laukimo metas“, „Žiemojantys paukščiai“, „Formų įvairovė“, „Kelionė po Lietuvą“, „Žiema, žiema bėk iš kiemo“, „Mano gimtinė Lietuva“, „Aš kūrėjas“, „Gurgu, gurgu į Kaziuko turgų“, „Gandrai, gandrai ga-ga-ga“, „Paukščių sugrįžimas“, „Margučių kraitelė“, „Transportas“, „Gamta – mūsų namai“, „Naminiai gyvūnai ir jų priežiūra“ ir kt.

V. UGDYMO METODAI

Ugdymo formas, metodus pasirenka grupės pedagogas, atsižvelgdamas į pasirinktą ugdymo turinio kryptingumą, individualius vaikų poreikius, galimybes. Metodai naudojami kasdienėje veikloje siekiant ugdymo tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. Svarbiausias ugdymo **metodas-žaidimas**, kuriame vaikas ugdomi netiesiogiai ir realizuoja savo poreikius. Ugdymo programos turinys įgyvendinamas remiantis žaidimu. Žaidimas – augančios asmenybės pagrindas, pradžia, be kurios nebūtų įmanomas pasiruošimas mokyklai. Žaidimai skatina vaikų sensorinę, motorinę, socialinę raidą. Ugdo mąstymą, fantaziją, kūrybiškumą, iniciatyvą, savarankiškumą, pasitikėjimą savo jėgomis, savimi. Žaidžiant lavėja vaiko kalba, jis mokosi bendrauti su kitais visuomenės nariais.

Pedagogas suteikia galimybę įgyti kritinio mąstymo, patirties, skatindamas samprotauti, reikšti nuomones, idėjas. Skatindamas vaikų aktyvumą veikloje, pedagogas naudoja įvairius **aktyvaus** ugdymo būdus:

1. *Grupinė veikla* – „Ryto ratas“ pradedamas linksmu pasisveikinimu, mįsle, dainele, eilėraščiu vaikai savaitgalio išpūdziais, aptaria ką turi nuveikti per dieną.
2. *Taisyklės-susitarimai* – kuriamos kartu su vaikais, būtinas nuoseklumas, gerai apgalvotos – kas leidžiama, kas draudžiama. Taisyklės gali būti papildomos, keičiamos, informuojami tėvai.
3. *Tyrinėjimas, eksperimentavimas* – ugdymas atrandant, taikomi įvairūs dėmesio atkreipimo būdai, kurie skatina vaiką pačiam eksperimentuoti, išmokti naujų sąvokų, atrasti įvairių pažinimo būdų.
4. *Vaizdinis* – vaizdinių formavimas apie supančio pasaulio objektus ir reiškinius.
5. *Praktinis* – pažinimas ir supančios aplinkos supratimas per veiklą.
6. *Žodinis* – informacijos perteikimas.
7. *Kūrybinis* – idėjų kūrimas ir įgyvendinimas, problemų sprendimo būdų paieška.
8. *Projektinis* – ugdymo proceso įvairovės užtikrinimas, skatinimas įgimtą vaikų smalsumą tyrinėti pasaulį, įtvirtinama vaikų patirtis.
9. *Stebėjimas* – ugdo vaikų pastabumą, leidžiantį jam orientotis, suvokti gamtos spalvų įvairumą, žmonių, daiktų, reiškinių sąryšį, vieningumą. Skatinamas vaikų natūralus smalsumas, stebint gyvą ir negyvą gamtą, ugdoma meilė jį supančiam pasauliui.
10. *Interpretacija* – skatinama vaiko saviraiška, susitapatinimas su personažais, išgalvojimas įvairių situacijų, istorijų, veiksmai ir vaidyba.
11. *Išvykos ekskursijos* – patirti naujų išpūdzijų, plėsti akiratį, įgyti socialinių įgūdžių, turtinti pažintinę patirtį.

12. *Pokalbis, diskusija* – vaikai skatinami kalbėt, atsakyti į klausimus, išsakyti savo nuomonę, apibudinti veiklą, analizuoti, kritiškai mąstyti.
13. *Minčių lietus* – pateikiant aktualią temą skatinti išreikšti savo nuomonę, mintis, idėjas. Ieškomi nauji problemų sprendimo būdai.
14. *Ugdymo aplinkos modeliavimas* – kuriama aplinka atsižvelgiant į savaitės temas, į ugdymo turinio projektus, tėvų iniciatyvas ir pasiūlymus, sumanymai patiems vaikams kuriant žaidimų erdves.
15. Individuali vaiko veikla.

1. Edukacinė aplinka

Edukacinės aplinkos formuojamos grupėje savarankiškoje ir pedagogo organizuotoje vaiko veikloje, įstaigos patalpose, lauke.

Ugdymo aplinka pritaikyta atitinkamo amžiaus tarpsnio ugdymosi reikmėms, sudaro vaikui galimybę rinktis pageidaujama veiklą, pažinti, tyrinėti, veikti, judėti, įgyvendinti socialinius, tautinius, kultūrinius, bendravimo, estetinius vaiko ugdymosi interesus.

Reikalavimai edukacinei aplinkai:

1. Saugi, jauki;
2. Įvairiapusiška, turtinga;
3. Informatyvi;
4. Kokybiška;
5. Skatinanti veikti;
6. Moderni, estetiška;
7. Žaisminga;
8. Lanksti, dinamiška;
9. Palanki kūrybiškumui;

2. Ugdymo priemonės

Ugdymo priemonės parenka pedagogas, jas kūrybiškai pritaiko, atsižvelgdamas į ugdytinių ypatumus, poreikius, vaikų idėjas, jos skirtos kūrybai, kalbos ugdymui, pažintinei veiklai, meniniam ugdymui, judesiui ir šokiui, vaizdinės, informacinės, muzikavimui, sportinei veiklai, konstravimui, literatūra, žaislai ir žaidimai.

1. Veiksmingos (atkreipiančios vaikų dėmesį, nuolat naudojamos ugdymo procese).
2. Tikslingos (padedančios siekti ugdymo tikslų ir uždavinių).
3. Įvairios (apimančios visas ugdymo sritis).

4. Konstruktyvios (atliekančios skatinančią, motyvaciją žadinančios, į pažangą orientuotos).
5. Kintančios (pritaikomos pagal vaiko poreikius ir gebėjimus).
6. Efektyvios (atitinkančios vaiko poreikius, skatinančios veikti).
7. Funkcionalios (tinkančios daugiau nei vienam vaiko gebėjimui ugdyti, skirtingos patirties vaikams).

3. Ugdymo turinys

Ugdymo turinys skiriamas kiekvienai vaiko pasiekimo sričiai numatant pedagogo veiklos gaires, apimant ugdymo metodus, priemones, vaiko veiksenas kuriomis numatomi įgyti įgūdžiai, žinojimas, patirtis. Vaiko veiksenoje atsispindi kompetencijos kurios yra ugdomos. Pedagogo veiklos gairės bei vaiko veiksenos nesukonkretintos ir gali būti laisvai interpretuojamos papildant naujomis idėjomis vykdant kasdieninę veiklą.

3.1 Sveikatos saugojimo kompetencija

3.1.1 Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai

Kasdienio gyvenimo įgūdžių srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- Vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;
- Kūno švaros ir aplinkos ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai,
- Saugaus elgesio įgūdžiai;
- Taisyklinga kūno laikysena;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Imitaciniai siužetiniai žaidimai – lėlės prausimasis, meškučio migdymas ir kt. • Stalo žaidimai, knygelės, plakatai sveikos mitybos vaizdavimui. • Kūrinių apie švarą ir jos svarbą skaitymas. • Namų ruošos žaidimai. • Pasivaikščiavimų gryname ore organizavimas
VAIKO VEIKSENOS

<ul style="list-style-type: none"> • Susipažįsta su higienos reikmenimis: muilu, rankšluosčiu, nosine, šukomis. Atlieka veiksmus su higienos priemonėmis, vėliau juos naudoja žaisdami. • Klausosi pasakojimų, skaitomų kūrinių apie švarą, dienos ritmą, saugų elgesį namuose, gamtoje. • Žaidimų metu įtvirtina savarankiškumo įgūdžius: maitina, rengia, guldo, veda pasivaikščioti lėles, bando tvarkingai sudėti jų drabužėlius. • Žaidžia su indeliais, valgydina lėles, žiūrinėja paveikslėlius, „ragauja“ maistą. Dalyvauja sveikos mitybos vaišėse: graužia morkas, valgo obuolius, kopūsto lapus, skanauja uogas. Stalo žaidimų, knygelių, kortelių, plakatų pagalba susipažįsta su daržovėmis, vaisiais ir kitu sveiku maistu. Turimas žinias įtvirtina žaisdami.
<ul style="list-style-type: none"> • Klausydamiesi pasakojimų, skaitomų istorijų sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi vaikų sveikatai ir saugumui. • Žino, kad negalima išdykauti gatvėje, nebėga į važiuojamąją kelio dalį, laikosi suaugusiojo rankos eidamas per gatvę.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Užduotys skatinančios vaikų pažinimą sveikatingumo klausimais. • Įdomesnės patirties pateikimas vaikams. • Informacijos apie nesaugias vietas, situacijas pateikimas. • Projektai, viktorinos apie saugų elgesį. • Knygos, lankstinukai, paveikslėliai, sveikatingumo tema. • Kūrybiniai darbeliai, skatinantys rinktis sveiką mitybą. • Taisyklingas higienos reikmenų naudojimas. • Pasivaikščiojimų gryname ore organizavimas. • Vaikų laikysenos stebėjimas ir korekcija. • Susitikimas su darželio slaugytoja.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Diskutuoja, kodėl naudinga valgyti įvairų maistą. Žiūrinėja sveiko maisto piramidę, aptaria, kas ją sudaro ir kodėl viskas surikiuota būtent taip. • Diskutuoja, kodėl žmogui naudingas higienos įpročių ir įgūdžių laikymasis. Kalbasi apie higienos įpročių naudą sveikatai ir atsparumą ligoms. Kuria naudojimosi tualetu, prausimosi, dantų valymosi taisykles. Sudaro bendras taisykles, jas iliustruoja ir pakabina matomoje vietoje. • Svarsto, kurie įpročiai žmogui yra naudingi, kurie žalingi.

- Įsimena pagalbos telefoną 112. Skiria ir apibudina profesijas: gaisrininkų, policininkų, greitosios pagalbos darbuotojus. Aiškinasi, kokioje situacijoje, kuri pagalbos tarnyba gali padėti. Klausosi pagalbos tarnybų darbuotojų pasakojimų. Laipioja kopėtėlėmis imituodami gaisrininkus.
- Prisimena saugaus eismo, elgesio grupėje taisykles. Diskutuoja, kaip taisyklių laikymasis gali padėti išvengti nelaimės. Įsimena ir pratinasi elgtis saugiai: nekišti virbalų, vielučių į elektros lizdą, vartoti vaistų be suaugusiojo leidimo, persiversti per atidarytą langą ar balkoną, leistis laiptų turėklais, deginti degtukus.
- Aiškinasi, kaip taisyklingai naudotis elektros prietaisais ir kodėl negalima jais naudotis be tėvų leidimo. Žinios apie saugų elgesį suteikia pasitikėjimą savimi.
- Pratinasi naudotis žirkklėmis, adatomis, peiliu ir kitais aštriais įrankiais stebint suaugusiam. Laikosi šių saugaus eismo taisyklių: gatvę pereina tik tam skirtose vietose, eina per gatvę laikydamasis suaugusiojo rankos, nebėga į važiuojamąją kelio dalį, gatvę pereina tik tam skirtuose vietose, neišdykauja. Kuria saugaus eismo taisyklių knygeles, iliustruodami savo piešiniais ir paveikslėliais.

3.1.2 Fizinis aktyvumas

Fizinio aktyvumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- Stambios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;
- Smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų –akių koordinacija;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.

1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Judrieji, orientacija lavinantys žaidimai.
- Siužetiniai imitaciniai žaidimai ėjimui, bėgimui lavinti (lietuvių liaudies žaidimai, rateliai)
- Kūno kultūros užsiėmimai, rytinė mankšta.
- Priemonės skatinančios vaikų fizinį aktyvumą.
- Žaidimai gerinantys vaiko koordinaciją.
- Žaislai ir priemonės lavinančios smulkiają motoriką – kamuoliukai, dideli karoliai, batraiščiai, veriamos, jungiamos detalės.
- Žaislai ir priemonės judėjimo įgūdžiams tobulinti: lipti ir čiuožti skirta įranga, stumiami ir traukiami žaislai, įvairių dydžių kamuoliai.

VAIKO VEIKSENOS

- Imituodami veiksmus, techniką, gyvūnų, paukščių ir augalijos pasaulį bando šokinėti abiem kojom, nuo vienos ant kitos kojos, vietoje ir judant į priekį.
- Atlieka greitus ir lėtus judesius, juda erdvėje pirmyn, atgal. Atlieka atskirų kūno dalių judesius, pagrindinius judesius, save stebi veidrodyje.
- Laisvai bėgioja po kiemą, salę, sustoja, keičia judėjimo kryptį išgirdęs garsinį signalą – varpelio skambėjimą, suplojimą.
- Ropoja, prašliaužia pro kliūtis, perlipa, perlenda per įvairias kliūtis sau patogiu būdu.
- Išreiškia džiaugsmą žaisdamas su kamuoliu, ridena, abiem rankom meta tolyn, vejasi noriai bendrauja su kitais vaikais.
- Žaidžia su priemonėmis skirtomis užsisiegti, užsirišti, varstyti taip tobulindamas akių – rankų koordinaciją.

3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Judrieji, sportiniai žaidimai jiems palankios aplinkos sudarymas. • Sporto pramogos. • Varžybos, įvairios rungtys. • Kūno kultūros, sveikatingumo valandėlės. • Fizinės veiklos ir poilsio derinimas. • Priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui. Kamuoliai skirti šokuoti, suptis. Supamieji žaislai. • Jėgos ugdymo priemonės (svarmenys, kelmeliai ir kt.) • Sporto inventorius (įvairūs kamuoliai, lankai, šokdynės, lazdos, kėgliai, čiužiniai ir kt.) • Riedantys žaislai (karučiai, automobiliai ir kt.) triračiai.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia judrius žaidimus, estafetes, dalyvauja sporto varžybose, konkursuose. Atlieka įvairius judesius su lazdomis, lankais, kamuoliais. • Išbando įvairius judėjimo būdus: eina per kliūtis, į šalis, pristatomu žingsniu, aukštai keliant kelius, atbulomis, atsitūpus, pirštų galais, vingiais. • Saviraiškai ieško naujų judėjimo galimybių. • Išraiškos ir saviraiškos judesiais imituoja vėją, vėtrą, pūgą, lietų. Judesiais rodo saulės švytėjimą, vėjo smarkumą. Imituoja, mėgdžioja paukščių ir gyvūnų judesius. • Tyrinėja savo kūną, nusako kūno laikyseną, išbando įvairias kūno padėtis.

3.1.3 Emocijų suvokimas ir raiška

Emocijų suvokimo ir raiškos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- Savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;
- Kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;
- Savo bei kitų nuotaikų ir jausmų apmastymas;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais, elgesiu atliepia kito jausmus

(užjaučia, padeda).

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Emocijų pažinimą skatinantys žaidimai.
- Savo bei kitų vaikų emocijų įvardijimas.
- Nuotaikų, emocijų iliustracijų nagrinėjimas.
- Skirtingų nuotaikų dainelių dainavimas.
- Vaizduotės žaidimai.
- Knygelės, judrieji ir stalo žaidimai, skirti emocijų pažinimui.

VAIKO VEIKSENOS

- Atpažįsta vaiko ar suaugusiojo reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoja. Įvairias situacijas modeliuoja žaisdamas su lėlėmis, kitais žaislais.
- Įvairiose situacijose, žaidimo metu reiškia savo emocijas, vartoja dažniausiai sutinkamų emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus.
- Įsivaizduoja, kaip būtų, jei jis taptų kuo nors kitu, eksperimentuoja su emocijomis, kurios kasdieniniame gyvenime būtų nepageidaujamos ar jį trikdytų. Žaidimo metu vaikas išmoksta kontroliuoti tokias emocijas.
- Ima suvokti, kad jo paties ir kitų emocijos gali skirtis. Atpažįsta emocijas pavaizduotas paveikslėlyje, geba parodyti, kas jaučiasi liūdnas, išsigandęs, linksmas.
- Reaguoja į kitų žmonių emocijas, užjausdamas „pučia“ skaudamą pirštą, verkiančiam vaikui atneša žaislą.
- Pratinasi valdyti savo emocijų raišką, stebėdamas kitų žmonių mimiką, gestus ar girdėdamas balsą.
- Pradedą save vertinti, vartoja kai kuriuos vertinimo žodžius: „Matas, geras“, „Matas, blogas“, vėliau- „Aš, geras“ .

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Nuotaikų kūrimas pagal savo nuotaiką, orą, būseną.
- Situacijų nagrinėjimas, emocijų įvardijimas.
- Vaidmenų žaidimai, savęs įsivaizdavimas kito žmogaus vietoje.
- Saviraiškos situacijų kūrimas.
- Pokalbiai apie draugų, artimųjų jausmus, kas gali juos pradžiuginti, kaip galima juos paguosti.
- Diskusijos apie jausmus individualiai ir grupėmis.

<ul style="list-style-type: none"> • Bendri žaidimai, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Apibūdina žmogaus nuotaikas ne tik žodžiais, bet ir atitinkamomis šypsenėlėmis, intonacijomis, mimikomis. Apibūdina, grupuoja veidelius pagal nuotaiką (linksmas, liūdnas, piktas, verkiantis ir kt.) • Įvardija ir tyrinėja emocines būsenas, jų priežastis. Bando savo nuotaiką perteikti meninės išraiškos priemonėmis. Klausosi skirtingos nuotaikos muzikos kūrinį, nuotaiką išreiškia spalvomis, linijomis, formomis. • Kalbasi, kokie žmogui kyla jausmai, ieško atsakymų, nurodo priežastis, kada ir kodėl žmogui būna linksma, liūdna, pikta. Siūlo būdus, kaip padėti pasijusti geriau. • Aiškinasi, kuo vienos emocijos skiriasi nuo kitų, apžiūrinėja ir aptaria iliustracijas, nusako skirtumus. Iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas. • Ižestas, nuskriaustas, supykęs pats bando ieškoti išeities, pasako kaip jaučiasi, kreipiasi į kitus pagalbos.

3.1.4 Savireguliacija ir savikontrolė

Savireguliacijos ir savikontrolės srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- Gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti;
- Jausmų raiška tinkamais būdais, jausmų raiškos kontrolė;
- Gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Kasdienis grupės ritualas – „Ryto ratas“. • Vaikų savarankiškumo jausmo skatinimas. • Knygos, kurios siejasi su vaikų išgyvenimais, atspindi jų patirtį ar nerimą. • Ženklų, rodančių stiprias neigiamas emocijas, atpažinimas ir konstruktyvių sprendimų paieška-pokalbis, pertraukėlė, alternatyvi veikla. • Vaiko pagyrimas už suteiktą pagalbą, susivaldymą.

<ul style="list-style-type: none"> • Savo veido išraiška ir kalbos intonacijomis pagalba vaikui valdyti savo emocijas ir spontaniškus impulsus.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Savo elgesį vertina, atsižvelgdamas į pritariančią ar nepritariančią suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją. Bando suvaldyti neigiamus jausmus: ašaras, sutramdyti pyktį. • Pradedą vykdyti paprastus žodinius nurodymus – padeda žaislą į vietą, atneša paprašytą daiktą. • Sukuria savo paties emocijų raiškos ir jų valdymo būdus – pavargęs, nusiminęs pasiima mėgstamą minkštą žaislą. Ima naudotis iš suaugusiųjų išmoktais emocijų raiškos ir valdymo būdais – atėmus iš jo žaislą, stumtelėtas tikisi suaugusiojo įsikišimo. • Pats valgo, geria iš puoduko, mėgina nusirengti, apsirengti, bando sagstyti sagas. Išbandą ką geba savarankiškai, kas jam leidžiama, kas draudžiama. Darosi atidesnis aplinkos daiktams, reiškiniams.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Atsakingo elgesio ir veiklos modeliavimas. • Gero elgesio taisyklių kūrimas. • Bendravimo situacijų kūrimas. • Konfliktų sprendimo strategijų pristatymas ir taikymas. • Vaiko skatinimas argumentuoti savo poelgius. • Gero elgesio animacinių filmukų peržiūra. • Žaidimai vaikų relaksacijai, atsipalaidavimo būdų paieška ir jų taikymas kasdienėje veikloje. • Žaislai padedantys suvaldyti emocijas: muzikinės dėžutės, vilkeliai ir kt. • Stalo žaidimai, kuriems reikalingas bendradarbiavimas, taisyklių laikymasis ir savo eilės laukimas.

VAIKO VEIKSENOS

- Kuria taisykles, kaip elgtis grupėje ir kieme. Diskutuoja, kad negerai trukdyti aplinkinių poilsį ir ramybę.
- Apibudina savo jausmus bei jų priežastis, stiprėja gebėjimas tinkamai reikšti jausmus – paaiškina, kodėl pyksta, ir nusiramina. Nusiminęs susiranda ramią vietą pabūti vienas.
- Kuria draugystės ir gero elgesio taisykles. Svarsto ar jis geras draugas, kodėl kiti vaikai su juo draugauja. Aiškinasi, kaip reikia elgtis ir šnekėti, kad neįžeistum, nenuliūdintum kito. Diskutuoja kaip reikia elgtis grupėje.
- Kaupia gerų darbų, poelgių kraitelę, simbolinėmis kortelėmis pažymėdami atliktus gerus poelgius.
- Gimtadienio proga dovanuoja vieni kitiems padarytus darbelius, sako padėkos ir linkėjimų žodžius.
- Klausosi kūrinėlių, žiūri filmukus, diskutuoja apie vaikų ir gyvūnų gerus ir blogus poelgius bei jų pasekmes, samprotauja, kaip patys pasielgtų panašioje situacijoje.
- Suaugusiojo sudarytose situacijose bando pasijusti grupės nariu, atsakingu už bendros veiklos sėkmę, kasdienių situacijų metu aiškinasi kultūringo bendravimo elgesio įvairiose situacijose taisykles.

3.2. Socialinė kompetencija

3.2.1 Savivoka ir savigarba

Ugdantis savivoką ir savigarbą stiprėja:

- Vaiko asmeninio tapatumo jausmas;
- Bendrumo su šeima, grupe jausmas, tautinio tapatumo jausmas;
- Pozityvus savęs vertinimas;

VERTYBINĖ NUOSTATA

Save vertina teigiamai.

ESMINIS GEBĖJIMAS

Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Stebėjimo, tyrinėjimo sąlygų sudarymas.
- Žaislų, veiklų įvairovė.
- Žodiniai, didaktiniai žaidimai, knygelės kūno dalims pažinti.
- Priemonės su vaiko atvaizdu – veidrodis, nuotraukos, iliustracijos.
- Knygelių pojūčiams lavinti apžiūrėjimas.
- Vaiko vardo ir lyties paminėjimas tinkamose situacijose.
- Vaikui priklausančių daiktų įvardijimas paminint jo vardą.
- Džiaugimasis vaiko pasiekimais: padainuota dainele, pasakytu eilėraštku.

VAIKO VEIKSENOS

- Žino savo vardą, skiria grupės vaikų, auklėtojų, auklėtojos padėjėjos vardus.
- Žaidžia vardų žaidimus: atsiliepia pašauktas vardu, padrąsintas save vadina vardu, pasako vardą kitam, parodydamas pirštukais metus.
- Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu. Žaidžia su dideliais ir mažais veidrodžiais, stebi save iš šono, žiūri į veidrodį nusiprausęs ir ištepliotu veiduku, stebi save linksmas ir liūdnas. Atpažįsta save nuotraukoje, veidrodyje, rodo pirštu, atpažįsta ir parodo savo kūno dalis.
- Varto knygeles, ieško atitinkamų paveikslėlių, juos atrenka, pavadina, klausosi kūrinėlių apie kūno dalis.
- Išryškėja poreikis dalyvauti suaugusiųjų gyvenime ir veikloje, aktyviai tyrinėja grupės aplinką, pradeda žaisti su bendraamžiais.
- Gali pasakyti, kas jis – berniukas ar mergaitė. Intuityviai jaučia skirtumą tarp šių vaikų grupių, bet negali jų pakomentuoti žodžiais.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Siužetiniams žaidimams palankios aplinkos sudarymas, siužetiniai žaislai.
- Pokalbiai, diskusijos apie vaiko praeitį, dabartį ir ateitį.
- Ankstesnių ir dabartinių metų kūrybinių darbų albumų peržiūra.
- Savo paties, kitų vaikų, šeimos narių pomėgių tyrinėjimas.
- Pagarbos vaiko nuomonei rodymas.
- Albumas, segtuvas su šeimos ar grupės gyvenimo nuotraukomis, piešiniais.
- Minčių lietus apie šeimą ir jos santykius.
- Palankumo ir nepalankumo priežasčių aiškinimasis, diskusijos (pasakyti žodžiai, kvietimas žaisti karu ir kt.).

VAIKO VEIKSENOS

- Žaisdamas atsiliepia, vadina save vardu, pasako vardą, kalba, pasakoja ką nors apie save, vartoja įvardžius, mandagius žodžius.
- Tyrinėja save veidrodyje, aiškinasi kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi, aptaria nuotaiką, išraišką. Supranta kūno ypatumus ir išbando galimybes, visais pojūčiais atlieka tyrinėjimus, eksperimentus, panaudoja įvairias priemones, technikas. Žaidžia su šešėliais, tyrinėja savo kūną, nusako kūno laikyseną, išbando įvairias kūno padėtis.
- Pasako savo, kitų vaikų, suaugusiųjų vardus. Atpažįsta savo vardo grafinį (užrašytą raidėmis) vaizdą, vardo raides tekste. Užrašo savo vardą spausdintinėmis didžiosiomis raidėmis. Žiūrinėja savo ir grupės vaikų atneštas nuotraukas, klijuoja jas.
- Žaidžia, padeda žaislus į vietą. Aiškinasi kaip reikia elgtis su žaislais, kad jie nesulūžtų, nesuplyštų. Skirsto žaislus pagal ypatybes: į minkštus, kietus, medinius, plastmasinius, medžiaginius ir pan.
- Pasako savo šeimos narių vardus. Diskutuoja apie savo šeimos šventes, tradicijas. Vaidina, žaidžia „šeimą“ (pagrindiniai veikėjai – mama, tėtis, vaikas). Rodo grupės draugams šeimos nuotraukas, pasakoja istorijas iš savo šeimos gyvenimo. Pasakoja, kuo jam svarbus kiekvienas šeimos narys, kuo ji ypatinga, ir kodėl joje jautiesi saugus ir mylimas.
- Pokalbių metu sužino, kad žmonės būna įvairių tautybių, kalba kita kalba, laikosi kitokių tradicijų, mokosi būti jiems tolerantiškas. Stengiasi suprasti, kad visi vaikai svarbūs ir turi lygias teisas. Sužino, kad gali kreiptis pagalbos, kai pažeidžiamos jo teisės.
- Tyrinėja kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi: matuojasi savo ūgį, sveriasi, daro delnų ir pėdų atspaudus. Supranta, kad žmonės yra skirtingi savo išvaizda, drabužiais, gyvenimo sąlygomis, jausmais, poreikiais.
- Lygina save dabar su savimi praeityje, ateityje (pagal foto nuotraukas, išmatavimus, fantazuojant). Sudaro savo kūno augimo ir vystymosi albumą – jis yra matuojamas, sveriamas ir tai įrašoma į albumą, pats vaikas jį iliustruoja pėdų, plaštakų atspaudais, siluetų piešiniais. Ieško kitų panašumo į save ir savo panašumo į kitus.
- Atpažįsta žmogaus raidos etapus: kūdikystė, vaikystė, paauglystė, suaugęs žmogus, senatvė.
- Vertina save teigiamai: jaučiasi mylimu ir vertu meilės, svarbiu, jaučiasi geru ir stengiasi tokiu būti. Suvokia save kaip savarankišką, unikalų asmenį.

3.2.2 Santykiai su suaugusiais

Santykių su suaugusiais srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais, abipusė pagarba;
- gebėjimas mokytis palaikyti partneriškus santykius su pedagogais;

- žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiais;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai su jais jaučiasi, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Asmeninio dėmesio vaikui rodymas. • Atsisveikinimo su tėvais ritualų sukūrimas ir laikymasis. • Pastebėjimas, kada vaikui reikia pedagogo dėmesio, padaršinimas, paskatinimas. • Naujos aplinkos, naujų žaislų rodymas, pristatymas. • Pritarimas vaiko iniciatyvai, pagalbos teikimas. • Apsilankymas kitoje grupėje, svečių priėmimas.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. • Palaiko kontaktą su suaugusiuoju, kartu piešia, žaidžia, keičiasi informacija, prašo pagalbos. • Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas, stengiasi atkreipti į save dėmesį, pasako savo vardą. • Noriai svečiuojasi kitoje grupėje, domisi ten esančiais daiktais, žmonėmis. Smalsiai apžiūrinėja į grupę atėjusius svečius, paima jų duodamą žaislą jeigu šalia yra grupės pedagogas. • Siužetiniame žaidime mėgdžioja mamos, pedagogo, auklėtojo padėjėjos buitinius veiksmus, savaip juos sudėliodamas į siužetą ir palydėdamas girdėtais žodžiais bei intonacijomis. • Dažniau išlieka ramus, kai artimieji atsisveikina ir išeina.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Grupės dienvarkės kūrimas, aptarimas. • Netinkamų bendravimų su suaugusiais būdų aptarimas, alternatyvių būdų paieška kartu su vaiku. • Vaiko nuomonės aktualiais gyvenimo grupėje klausimais išklausymas • Įsitraukimas į vaikų žaidimus, antraeilių vaidmenų atlikimas. • Elgesio su nepažįstamais žmonėmis taisyklių kūrimas.

<ul style="list-style-type: none"> • Susipažinimas su įstaigos tarnybinėmis patalpomis.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Seka suaugusiųjų pavyzdžiu, iš jų mokosi, kreipiasi pagalbos, patarimo, klausinėja, išklauso, rodo savo darbelius, džiaugiasi savo pasiekimais. • Stebi suaugusiųjų gyvenimą, diskutuoja apie žmonių darbą, šeimą. Dalijasi išpūdžiais apie savo šeimą. Pokalbių metu sužino, kaip bendruomenėje žmonės susiję vieni su kitais. • Atėjęs iš namų pasipasakoja savo rūpesčius ir džiaugsmus. Pasako, kokio elgesio norėtų grupėje ir kartu su auklėtoju suformuluoja taisyklę. • Diskutuoja, kas yra pareiga. Aiškinasi, kokios yra jų pareigos tėvams, grupės draugams, auklėtojoms. Pasakoja apie šeimos narių pareigas. • Pažįsta įstaigoje dirbančius žmones, žino ką jie dirba, kodėl jų darbas yra svarbus. Apsilanko tarnybinėse darželio patalpose, domisi, kas jose vyksta. • Dalyvauja susitikimuose su įvairių tarnybų, įstaigų, profesijų, žmonėmis, lankosi tėvų darbovietėse, muziejuose, parodose, dalyvauja šventėse, spektakliuose, koncertuose. Įgyja bendravimo viešuose vietose įgūdžių. • Diskutuoja, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, kuria žaidybines situacijas, kaip negalima elgtis.

3.2.3 Santykiai su bendraamžiais

Santykių su bendraamžiais srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su kitais vaikais;
- gebėjimas mokytis bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti tarpusavio nesutarimus;
- gebėjimas užmegzti ir palaikyti artimesnius asmeninius santykius su vienu ar keliais vaikais;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Supranta kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veikslių pasekmes sau ir kitiems.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Susipažinimo ir pasisveikinimo, atpažinimo žaidimai. • Žaidimai, užduotėlės, pratimai poromis, paeiliui.

- Kūrinių, pasakos, istorijos apie draugiškumą.
- Skatinimas žaisti kartu, greta.
- Žaidimo vietų, kuriuose vaikai žaistų vienas greta kito, sukūrimas.

VAIKO VEIKSENOS

- Žaidžia vienas šalia kito, stebi kitus vaikus, bando bendrauti, jaučia vis didesnį malonumą žaisdamas su bendraamžiais.
- Ima tą patį arba tokį patį žaislą ir mėgdžioja kito veiksmus, tiesia žaislą, rodo kitam, ima žaislą, su kuriuo žaidė ir jį paliko kitas, pakaitomis atlieka veiksmus su kitu, kiekvienas su savo žaislu arba tuo pačiu žaislu.
- Jei kitas nori atimti žaislą, jo nepaleidžia, bėga šalin, rėkia. Graso pirštu, jeigu mato kurį nors vaiką atimant kito žaislą.
- Žaidžia planingumo požymių turinčius žaidimus: bėgioja lenktyniaudamas su kitais vaikais, žaidžia keleivius, traukinyje.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Žaidimai, veikla mažose ir didesnėse grupelėse.
- Žaidimai vaikų relaksacijai ir artimesniam bendravimui.
- Vardų žaidimai, pokalbiai apie vardus ir pavardes.
- Apsilankymas kitose grupėse.
- Draugystės žaidimai, pasisveikinant, apibudinant, pasakant komplimentą.
- Pokalbiai apie draugiškumą, apie pagalbą vienas kitam.
- Situacijų, skatinančių kreiptis į draugą, kūrimas.
- Minčių lietus apie save, savo draugą.
- Dovanėlių, atviručių gamyba draugams.
- Bendro darbo kūrimas, veiksmų derinimas
- Įvairių sprendimų siūlymas žaidimo metu, tarimasis dėl taisyklių.
- Išėities ieškojimas, kai nesutampa poreikiai ir interesai.

VAIKO VEIKSENOS

- Nupiešia piešinėlį, linkėjimus sergančiam draugui, sugalvoja kitokių pralinksminimo, atijautos būdų, pasiūlo užrašyti savo vardą, palinkėjimą.
- Pastebi ir priima kitų vaikų dėmesį, palankumo ženklus, rodo palankumą ir pagalbą kitiems.
- Žaisdamas, ką nors veikdamas vienas arba greta kito stengiasi susikaupti, netrukdyti kitiems, dalijasi mintimis, priemonėmis.
- Siūlo pagalbą draugui, dalinasi patirtimi, perima kito patirtį, pripažįsta kito teisę elgtis savaip.
- Ryto rato metu kartoja susitikimo ritualus, kartodami grupės himną, kreipiasi į šalia sėdintį vardu pasilabina, vartoja malonius linkėjimus, gražius pastebėjimus.
- Naudoja susidraugavimo būdus: mandagiai pasisveikina, pasiūlo kartu pažaisiti, pasidalina žaislais, norą bendrauti parodo šypsena, maloniu žvilgsniu, gestais, kalba.

3.3 Komunikavimo kompetencija

3.3.1 Sakytinė kalba

Sakytinės kalbos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- aplinkinių kalbėjimo, skaitymo klausymasis;
- kalbėjimo atpažinimas ir supratimas;
- natūralus vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie savo patirtį ir išgyvenimus;
- vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie supančią aplinką, jos objektus, įvykius;
- kalbėjimas laikantis perprastų kalbos taisyklių;
- tautosakos ir grožinės literatūros kūrinėlių deklamavimas, sekimas, pasakojimas;

VERTYBINĖ NUOSTATA

Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

ESMINIS GEBĖJIMAS

Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Kūrybiniai tradiciniai žaidimai.
- Garsų bei kalbiniai žaidimai.
- Daiktų, veikslių apibudinimas, parodymas paveikslėlyje.
- Trumpų pasakaičių, pasakų, eilėraščių sekimas ar skaitymas aiškiai intonuojant.

- Pirštukų žaidimai, kuriuose apibrėžiami rimuoti žodžiai, pasikarojantys garsai.
- Aplinkos reiškinių savybių nusakymas.
- Skatinimas vartoti mandagumo žodelius.
- Vaiko klausinėjimas apie jį patį, apie tai ką jis veikia, ko nori, ką mėgsta
- Vaiko kalbėjimo skatinimas, pateikiant taisyklingo kalbėjimo modelius.

VAIKO VEIKSENOS

- Klausosi raiškaus, gyvo, emocingo pasakojimo, sekimo, skaitymo, deklamavimo, dainavimo, vaidinimo. Klausosi skaitomų kūrinių ar pasakojimų ir pats aktyviai dalyvauja jų personažų veiksmuose: pamėgdžioja gyvūnų balsus, įterpia jaustukus (ai, cit, ša, ts, oho, ačiū, valio ir kt.), išiktukus (bumt, trekšt, cypt, tekšt, pykšt ir kt.).
- Komentuoja matytus filmukus, pasakoja apie tai, ką matė ir girdėjo žodžiais ir gestais.
- Mėgsta klausytis jau žinomų kūrinių, suklūsta išgirdęs jau girdėtą pasakojimą, aiškinasi nesuprastą žodį.
- Atsako į pateiktus trumpus klausimus, susijusius su sekta ir skaityta pasaka. Atsako į klausimus kas čia?, ką veikia? ir kt.
- Rodo norą dalyvauti pokalbyje: klausia, atsako, pasakoja apie save, žaislus, paveikslus, įvykius, mėgdžioja dažnai girdimus gyvūnų bei paukščių balsus.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Bendravimo situacijų kūrimas.
- Nesudėtingi žodžiai žaidimai, įvairūs garsų keitimo žodžiuose žaidimai.
- Bendravimo situacijų, kurios inicijuotų turiningus vaikų pokalbius apie jiems įdomius daiktus, poelgius, reiškinius, nutikimus sudarymas.
- Kūrybinės raiškos ir kalbos savaitė.
- Žodyno plėtimas, nežinomų žodžių reikšmės aiškinimas.
- Pasakų, dainų, tautosakos kūrinių įrašai, jų klausymasis.
- Grožinės literatūros, įvairios stilistikos kūrinių skaitymas.
- Apsilankymai bibliotekoje.

VAIKO VEIKSENOS

- Klauso sekamų pasakų, sakmių, padavimų, smulkiosios tautosakos, skaitomų grožinės ir pažintinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių, muzikos įrašų. Dalyvauja pokalbiuose apie ką tik skaitytą tekstą, dialoguose reikšdamas savo mintis ir idėjas.
- Klausosi vaizdingų posakių apie kalbą ir jos reikšmę. Klausosi trumpų liaudies pasakaičių, kartodamas pažįstamus žodžius. Sudarinėja, kuria žodžius. Perpasakoja grožinės literatūros kūrinių, įtraukdamas daug naujų detalių, išlaiko ryšius tarp atskirų teksto dalių.
- Pasakoja apie savo mėgstamus kūrinius, žurnaliukus, TV laidas, herojus, bando argumentuoti savo pasirinkimą. Supranta, kad skirtingo turinio tekstai suteikia specifinę informaciją, kad juos galima skaityti, galima klausytis, žiūrėti įrašus.
- Išmoksta įvairių pokštų, linksmų burtažodžių, kerėjimų. Vartant knygeles, dėlioja paveikslėlius su įvairiomis pasakiškomis bei pramanytomis situacijomis, spėlioja, aiškinasi, taip būna ar nebūna.
- Dalinasi įspūdžiais apie metų laikus, orus, šventes, pramogas. Varto foto albumus, knygas, žurnalus, atvirukus aiškinantis, kas yra pavaizduota iliustracijose.
- Supranta aplinkoje vartojamų įprastų žodžių, frazių reikšmes, supranta nežinomą žodį iš konteksto, žaidžia žodžiais, kuria naujus.
- Diskutuoja, kokie žodžiai yra netinkami vartoti. Pateiktiems žodžiams randa antonimų arba sinonimų.
- Klausosi gamtos garsų, jų pamėgdžiojimų, bando atkartoti paukščių, gyvūnų, gamtos reiškinių garsus, įterpti juos į klausomą, pasakojamą tekstą.
- Atsako į kitų teiginius arba klausimus, aktyviai dalyvauja pokalbyje, apsiukeičia nuomone, inicijuoja pokalbį.

3.3.2 Rašytinė kalba

Rašytinės kalbos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis skaitymu, raidėmis, žodžiais bei įvairiais simboliais ir jų reikšmėmis;
- domėjimasis rašymu, raidžių bei žodžių rašinėjimais, įvairių simbolių braižymas ar piešimas;
- trumpų žodelių skaitymas;

VERTYBINĖ NUOSTATA

Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

ESMINIS GEBĖJIMAS

Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Vaikų dėmesio atkreipimas į jų artimoje aplinkoje esančius simbolius, jų aiškinimas.
- Paveikslėlių, iliustracijų aptarimas, vaizdo siejimas su konkrečiu daiktu.
- Skatinimas reikšti savo jausmus įvairiomis žymėmis, keverzonėmis.
- Abėcėlės knygelės su nesudėtingomis, spalvotomis iliustracijomis.
- Paprasto siužeto, gausiai iliustruotos knygelės.
- Aplinkos praturtinimas užrašais su paveikslėliais.
- Vaiko vardo užrašymas ant jų daiktų, spintelių.

VAIKO VEIKSENOS

- „Skaito“ knygeles be teksto, su neilgais tekstais. Verčia knygos puslapius, atpažįsta pavaizduotus ką nors veikiančius žmones, gyvūnus.
- Varto knygeles dėmesį skirdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui, prašydamas paskaityti.
- Nagrinėja užrašus esančius grupėje (ant žaidimų dėžučių, ant spintelių). Domisi raidėmis, simboliais, kai kurias iš jų atpažįsta.
- Keverzoja, rašinėja ant popieriaus rašikliais, pieštukais, kreidelėmis.
- Pradedą atpažinti aplinkoje paplitusius simbolius ir kai kurias raides, ypač pirmąją savo vardo raidę.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Skaitymo imitavimo, iliustracijų komentavimo skatinimas.
- Grupės biblioteka (knygos, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos).
- Supažindinimas su skirtingų žanrų, autorių, laikmečio literatūra).
- Pokalbiai apie rašto istoriją, popieriaus atsiradimą, knygų gamybą.
- Atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai.
- Žodžių, raidžių, simbolių kopijavimas.
- Žodžių kortelės, juostelės.
- Stalo žaidimai kubeliai su raidėmis, paveikslėlių su užrašytomis raidėmis dėliojimas.
- Užrašai skiri kalbai ugdyti.
- Raidžių kirpimas, klijavimas, piešimas, štapavimas pačių pasirinktomis dailės priemonėmis.
- Knygelių, lankstinukų, atvirukų, grupės laikraštukų, kalendorių, dienoraščių, šeimos albumų kūrimas.

<ul style="list-style-type: none"> • Skatinimas nusakyti veikėjų, daiktų, veiksmų savybes būdvardžiais, veiksmažodžiais, jaustukais, ištiktukais, dalyviais, prieveiksmiais (kaip? kada? kur? kodėl? kiek?).
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Klauso įvairaus žanro pasakų. Diskutuoja kokios būna pasakos (eiliuotos arba prozinės, besibaigiančios linksmi arba liūdnai). Atpažįsta pasakiškas būtybes, pavaizduotas paveikslėlyje (princesė, karalius, fėja, coliukė, nykštukas). Piešia iliustracijas pasakai, kuria savo pasakų knygeles, imituoja raštą. Bando kurti pasaką pats. • Kuria pasakas, istorijas, ritminius dvieilius, ketureilius, piešia iliustracijas ir kuria savo knygeles. Sugalvoja pavadinimą, pabaigą ar pradžia papasakotai istorijai. Įsimena, kad knygos viršelyje parašytas knygos autorius ir knygos pavadinimas. Aiškinasi, kaip knyga atkeliauja į namus. Sugalvoja kitus pavadinimus knygos iliustracijoms. Kuria ir gamina skirtukus knygoms. Skaičiuoja knygos lapus. Aplanko biblioteką. • Pats renkasi ką „skaityti“, vertina save kaip skaitytoją. Tikslingai ieško informacijos: naudojami knygomis apie paukščius, žvėris, žuvis, automobilius, gėles, kai nori juos atpažinti. • Pradedą sieti raides su garsais, gali pasakyti kokia raide prasideda žodis . Sugalvoja žodžių su pasakyta raide. • Žaisdami sudarinėja sąrašus „rašo“ juos iš kairės į dešinę, iš viršaus į apšią. • Naudoja raides savo vardui sudėlioti. Atpažįsta savo vardo grafinį užrašą. Rašo vardą ant savo piešinio, darbelio.

3.4 Pažinimo kompetencija

3.4.1 Aplinkos pažinimas

Aplinkos pažinimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- socialinės aplinkos pažinimas;
- gamtinės aplinkos pažinimas;
- pagarba gyvybei ir aplinkai;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibudinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Žaidimai skirti gamtos, gyvūnų, augalų pažinimui.
- Augalų ir gyvūnų, esančių artimiausioje aplinkoje įvardijimas.
- Gamtinės medžiagos, skirtingos tekstūros audiniai.
- Vaidmenų žaidimai, įvairių profesijų žmonių vaidinimas
- Knygos apie gyvūnus, augalus, gamtos reiškinius.
- Garsų klausymasis lauke pasivaikščiojimų metu.
- Knygos su paveikslėliais, vaizduojančiais žmones ir jų darbus.

VAIKO VEIKSENOS

- Stebėti dangaus šviesulius (dieną – šviesu, naktį – tamsu) klimato reiškinius – pučia vėjas, lyja lietus, sninga, pūga. Lygina gamtos reiškinius: lyja lietus – šlapia, sniegas – baltas, šaltas; šviečia saulė – šviesu, šilta; tamsu – įjungti šviesą.
- Domisi rodomais vaisiais, daržovėmis. Atpažįsta paveikslėliuose, parodo pirštuku. Jutimo organais atpažįsta vaisių ir daržovių savybes (skonis, kvapas, spalva, dydis).
- Žiūri paveikslėlius su naminiais ir laukiniais gyvūnais, mokosi juos teisingai pavadinti. Mėgdžioja gyvūnų balsą, parodo paveikslėliuose ar tarp žaislų, vėliau įvardina kūno dalis, (uodega, sparnai, pelekai), judesius (skrenda, plaukia, bėga, striksi ir kt.) klausosi įrašų su paukščių ir gyvūnų garsais, imituoja judesius.
- Pratinasi taisyklingai pavadinti drabužius, aiškinasi kokius drabužius dėvėti kai karšta ir kai šalta.
- Žiūrinėja paveikslėlius su paukščiais, stebi juos darželio teritorijoje. Stebi paukščius inkiluose, lesyklėlėse. Žiemą paberia paukščiams trupinių.
- Paveikslėlyje ar aplinkoje parodo gėlę, medį. Bando nusakyti kiekį (daug, vienas) dydį. Bando įvardinti spalvas, mokosi teisingai pavadinti kai kuriuos augalus.
- Aptaria paveikslėlius, kuriuose pavaizduotos transporto priemonės, bando teisingai įvardinti. Iš įvairių kaladėlių dėlioja kelius mašinoms važiuoti. Stebi atvažiuojančias mašinas.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Išvykos į gamtą, ekskursijos, ornitologo pamokėlės („Paukščiai šalia mūsų“, „Inkilų gyventojai“, „Migruojantys paukščiai“)
- Įvairūs augalų stebėjimai lauke ir grupėje.
- Gyvųjų organizmų gyvenimo ciklo ir įpročių tyrinėjimas.
- Ikimokyklinio amžiaus informaciniai lediniai apie gyvūnus, augalus, gamtovaizdžius,

gamtos paminklus (enciklopedijos, knygos, plakatai, nuotraukos, stalo žaidimai).

- Bandymų atlikimas: įvairių sėklų daiginimas, medžiagų tirpinimas, dažymas ir kt.
- Priemonės fizinio pasaulio tyrinėjimui: padidinamasis stiklas, laikrodis, gaublys, žemėlapiai, kompasas ir kt.
- Antrinių žaliavų rinkimas rūšiovimas (baterijos).
- Pokalbiai apie elgesį gamtoje, kokią žalą aplinkai daro tarša, kaip prisidėti prie gamtos saugojimo.
- Didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros, skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės.
- Profesijų atributai, įrankiai, namų tvarkymo priemonės.

VAIKO VEIKSENOS

- Diskutuoja, kaip ir kodėl reikia globoti gamtą. Aptaria, kas be gyvūnų ir augalų gyvena gamtoje. Aptaria, kodėl ir smulkiausias gyvybės formas reikia saugoti.
- Dalyvauja darželio aplinkos tvarkyme, švaros palaikymo akcijose. Diskutuoja aplinkos apsaugos temomis.
- Apžiūrinėja gaublį, skiria sausumas, vandenynus, randa Lietuvą. Aptaria kraštovaizdį (laukas, pieva, miškas, kalnai), vandens telkiniai (upė, ežeras, jūra).
- Įsimena darželio pavadinimą ir adresą, savo grupės pavadinimą, žino kitų grupių pavadinimus. Diskutuoja, kodėl darželis pavadintas „Pušynėlis“. Apžiūri darželio aplinką.
- Diskutuoja kokios spalvos būna įvairiais metų laikais, stengiasi kuo tiksliau įvardinti spalvą. Renka gamtinę medžiagą (lapus, šakas, kaštonus, giles, konkoriežius, ir kt.) akmenukus, audinio atraižas, sagas, kuria iš jų kompozicijas, darbelius, bandydami atkartoti gamtos objektus.
- Įsimena vaisių ir daržovių pavadinimus. Aiškinasi, kuo jie skirtingi. Ragaudami aptaria skonį, apibudina vaisių ir daržovių spalvą, formą, dydį. Liečia rankomis nusakydami paviršiaus ypatumus. Aiškinasi kurie vaisiai ir daržovės auginami Lietuvoje. Suteikiant žinių apie sveiką mitybą dalyvauja konkursuose, viktorinose.
- Klausosi eilėraščių, įvairios lietuvių liaudies tautosakos apie augalų ypatybes jų savitumą. Diskutuoja apie pievų, darželio ir kambarinių gėlių skirtumus ir panašumus. Įsimena keletą gėlių pavadinimų. Sužino kokių sąlygų reikia gėlėms, kad jos augtų. Patys sėja gėles, prižiūri, stebi visą augalo gyvybės ciklą: dygsta, auga, žydi, vysta. Diskutuoja kuo naudingos gėlės.
- Aiškinasi, kas auga miške. Diskutuoja apie miško gyvybės globą. Aiškinasi, kurie grybai ir uogos nuodingi, bando juo atskirti. Atpažįsta medžius pagal lapus, grupuoja į spygliuočius ir lapuočius. Pritaiko mįsles, priežodžius, patarles, liaudies dainas.
- Diskutuoja, kur gyvena įvairūs gyvūnai. Vaizduoja gyvūną garsu, judesiu, kiti spėja koks gyvūnas vaizduojamas. Skirsto gyvūnus pagal jų ypatybes.
- Pasakoja, kokius augintinius auginama. Aptaria, kur auginami ir kokios priežiūros reikalauja naminiai gyvuliai, kokią naudą jie teikia žmogui. Mokosi įvardinti gyvūnų jauniklius.
- Žiūrinėja paveikslėlius su miško žvėreliais žiemą, aiškinasi, kodėl jiems nešalta, kaip kailis padeda apsisaugoti nuo žiemos šalčių.
- Diskutuoja kokie paukščiai žiemoja, padeda jiems globodami: daro savo gamybos lesyklėles iš dėžučių, pakelių ir kt., lesina paukščius žiemą. Diskutuoja apie paukščių

sugrįžimo priežastis, kuria inkilėlius. Apžiūrinėja įvairių paukščių plunksnas, piešia ant lapo paukščio plunksna. Aiškinasi kokią naudą teikia paukščiai. Išmoksta gamtagarsių, klausosi paukščių garsų įrašo ir gyvai gamtoje.

- Atpažįsta savo ir draugų drabužėlius. Rūšiuoja juos pagal stilių – sportiniai, išeiginiai, kasdieniniai ir kt.; sezoną – vasariniai, žieminiai ir kt.; atpažįsta medžiagas – linas, vilna, kailis ir t.t.; raštus – žirmeliais, kvadratėliais, juostomis ir t.t.; skirsto į porinius ir neporinius.
- Įsimena transporto priemonių pavadinimus. Diskutuoja kokiomis transporto priemonėmis tenka naudotis dažniausiai. Grupuoja transportą į oro, vandens ir žemės. Kuria taisykles kaip reikia elgtis viešajame transporte. Apsilanko Saugaus eismo mokykloje.
- Iš plastikinių butelių, įpakavimo dėžučių, kamščių, sagų ir kt. kuria mašinas, lėktuvus, laivus, stato garažus, tiltus ir kt.
- Kalbasi apie savo gyvenamą vietą. Aptaria kas sudaro namą (grindys, sienos, lubos ir kt.). Įsimena savo adresą. Grupuoja namus pagal tipą (daugiabutis, nuosavas namas), statybos medžiagas (medinis, mūrinis, blokinis). Įvardija namo dalis: pamatas, sienos, stogas ir kt.. Diskutuoja, kokie baldai yra kambariuose, kokius prietaisus galima pamatyti virtuvėje. Grupuoja namuose esančius daiktus pagal formas, dydžio panašumus. Aiškinasi, kaip būti geru kaimynu ir kuo kaimynas gali padėti.
- Klausosi legendos apie Vilniaus miesto įkūrimą, įsimena miesto pavadinimą. Apžiūrinėja Vilniaus miesto žemėlapi suranda darželio gatvę. Aiškinasi, kokie kultūros, istorijos ir gamtos paminklai yra Vilniaus mieste, stengiasi atpažinti paveikslėlyje, įsimena jų pavadinimus. Aplanko Katedros aikštę, Gedimino pilį.
- Apžiūrinėja Lietuvos herbą ir vėliavą, bando juos atpažinti tarp kitų. Įvairiomis priemonėmis vaizduoja Lietuvos vėliavą. Atranda žemėlapyje Lietuvą ir kaimynines valstybes. Klausio Lietuvos himno įrašo. Aptaria, kokias Lietuvos vietas yra aplankę ir kokius žymius objektus yra matę.
- Kalbasi apie žmonių profesijas, apie tėvų ir kitų artimųjų darbovietes. Žaidžia kūrybinius žaidimus apie profesijas, inscenizuoja, panaudodami priemones, pasigamindami atributiką.

3.4.2 Skaičiavimas ir matavimas

Skaičiavimo srityje vaikui ugdomas tobulėja:

- gebėjimas vartoti skaičius ir matematinius simbolius daiktų kiekiui žymėti, daiktų grupėms palyginti pagal kiekį;
- gebėjimas suprasti daikto vietą eilėje, pastebėti dėsningumus, sudaryti įvairias sekas;

Matavimo srityje vaikui ugdomas tobulėja:

- gebėjimas tapatinti, grupuoti, klasifikuoti daiktus pagal formą, dydį, spalvą;

- gebėjimas matuoti;
- daikto vietos ir padėties erdvėje suvokimas;
- laiko tėkmės suvokimas;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibudinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibudinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Eilėraščių deklamavimas, dainelių dainavimas, pirštų žaidimai, smulkioji tautosaka, kuriuose minimi skaičiai. • Skaičiavimas kartu su vaiku. • Vaikų surūšiuotų daiktų komentavimas „Sudėjai tik raudonas kaladėles“. • Laipsniavimo vartojimas kalbant su vaiku (didelis, didesnis, didžiausias). • Dėžės su žaislo rūši vaizduojančiais paveikslėliais žaislams sudėti. • Žaidimai, dainelės, kuriuose kas nors paeiliui daroma, rikiuojama. • Priemonės pastatams statyti – įvairių dydžių kaladėlės, lego. • Knygos su paveikslėliais, supažindinančias su esminėmis dydžio, formos ir spalvos sąvokomis. • Pasakos, žaidimai skatinantys suvokti seką, eiliškumą. • Žaidimai naudojant erdvines sąvokas.

VAIKO VEIKSENOS

- Dainuoja daineles, deklamuoja eilėraštukus su skaičiais, pirštais parodo, kiek jam yra metukų.
- Išrikiuoja šalia vieno daikto atitinkamą skaičių kitų daiktų – prie vienos lėkštės po vieną puodelį, prie vienos mašinos dvi kaladėles ir pan.
- Iš dviejų dydžių ar formų parenka nurodytą, grupuoja vienarūšius, labai skirtingos formos daiktus, spalvas ir kt.
- Mausto žiedus ant stovo – nuo didžiausio iki mažiausio. Rūšiuoja daiktus į grupes į grupes, nusako daiktų paskirtį, lygina – didelis, mažas.
- Dėlioja kaladėles vertikaliai, horizontaliai, vieną ant kito daro nesudėtingus perdengimus.
- Ropoja tuneliais, lipa ant viršaus, lenda po apačia ir taip patiria įvairias padėtis erdvėje.
- Pabaigęs žaidimą sudeda daiktus ir žaislus į jiems skirtas dėžes.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Skaičiavimas pasitelkiant daineles, eilėraščius, skaičiuotes.
- Kiekio palyginimo skatinimas „Ko daugiau“.
- Įvairūs sekų žaidimai – ritminiai, spalvų, su vaikais (pirmas-antras, stovintis-sėdintis).
- Žaidimai, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojami du trys skirtingi judesių ar garsų elementai, kur vaikas turėtų keisti savo ar daikto padėtį erdvėje, ar darytų ką nors tam tikra seka.
- Didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros, skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės.
- Aplikacijų, ornamentų, šventinės atributikos kūrimas iš įvairių formų detalių ar piešiant, spalvinant figūras.
- Daiktų ir jų dalių, savo forma primenančių pažįstamas, matytas geometrines figūras ieškojimas aplinkoje.
- Eksperimentų, skatinančių suvokti, skirtingos formos daiktai gali būti tos pačios talpos ar masės, atlikimas.
- Nestandartinių matavimo priemonių (įvairaus ilgio juostelės, kaladėlės, indeliai) naudojimas bei supažindinimas su standartiniais matavimo prietaisais (laikrodžiai, liniuotė, matavimo indai, svarstyklės).
- Konstravimo priemonės – tuščios dėžės, vamzdeliai, kaladėlės ir kt.

VAIKO VEIKSENOS

- Eksperimentuoja su gamtinėmis medžiagomis: plukdo, matuoja, sveria, lygina.
- Suvokia skaičių sąvokas ir sieja skaičius su kiekiu (keturiems vaikams reikia keturių puodelių).
- Supranta, pakartoja išgirstą ar pamatytą seką – deda kaladėles vieną prie kitos (raudona, žalia, raudona, žalia), ploja pasikartojančiu ritmu.
- Lygina objektų dydžius naudodami nestandartines matavimo priemones (kaspiniu matuoja stalo ilgį). Tyrinėja ir bando naudoti standartines matavimo priemones (laikrodžius, liniuotes, matavimo indus).
- Dėlioja geometrines figūras iš atskirų detalių, pastebi formų panašumus kamuoliai, balionai panašūs į apskritimus, dėžės į keturkampius.
- Naudoja sąvokas, nusakančias objektų vietą, padėtį („ant“, „viršuje“, „po“, „prie“, „žemiau“), judėjimo kryptį („atgal“, „pirmyn“, „aplink“, „per“), atstumą („arti“, „toli“, „šalia“).
- Diskutuoja apie metų laikų kaitą. Aptaria kokie yra metų laikų pavadinimai ir kas jiems būdinga. Sudaro metų laikų ratą. Apibudina žiemos pramogas, aiškinasi, kaip saugiai

pramogauti žiemą. Žiūri ir atpažįsta pavasarį paveikslėliuose. Aptaria kaip atgyja gamta pavasarį.

- Pasakoja kas buvo vakar, yra dabar, fantazuoja kas bus rytoj. Kuria savo „dienos ritmą“ nurodo rodyklių padėtis nupieštame laikrodyje ir užklijuoja paveikslėlį, nurodantį tuo metu atliekamą veiksmą. Piešia kalendorių ir kasdieną užbraukia jame dienas. Aiškinasi paros seką: rytas, diena, vakaras, naktis.

3.4.3 Iniciatyvumas ir atkaklumas

Iniciatyvumo ir atkaklumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas pačiam susirasti veiklą ir ją turtingai plėtoti;
- gebėjimas įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą ugdymąsi skatinančia veiklą;
- susikoncentruoti ir išradingai ją plėtoti;
- gebėjimas susidoroti su kliūtimis siekiant sumanymų realizavimo;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Vaiko sumanytos veiklos skatinimas. • Žaidimai su užduotimis – įdėti, išimti, pavadinti. • Nuolatinis skatinimas veikti, pabaigti pradėtą veiklą. • Naujos veiklos, žaidimų siūlymas. • Pagalba, patarimai, susidūrus su sunkumais.

VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Ilgai tyrinėja sudominusį daiktą, žaislą, išbando jų galimybes. Bando savo galimybes naudodamas aplinkoje esančias priemones. • Tęsia veiklą nepaisydamas trukdymų (kitiems ėmus tvarkytis, suklūsta, o po to vėl tęsia žaidimą) • Liesdamas, stebėdamas daiktus, objektus pats domisi, tyrinėja kaip jais naudotis. Džiaugiasi pasiektais rezultatais, susidūrus su sunkumais kreipiasi į suaugusįjį. • Išreiškia savo norus, susiranda, renkasi sau patinkantį žaislą, mokosi jais pasidalinti, renkasi žaidimo draugą, suranda žaislo vietą. • Nepasisekus nemeta užsiėmimo, bando daryti vėliau, pabaigia ką sumanęs (pastato bokštą, tiesia kelią ir kt.) • Susilaiko neverkęs po griuvimo, po neišpildyto noro gauti žaislą iš draugo.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Vaiko sumanyto žaidimo palaikymas. • Pagalba išplėtojant ir įgyvendinant vaikų veiklos sumanymus. • Praktinių užduočių kūrimas kartu su vaikais. • Vaiko siūlomų veiklų ir temų fiksavimas bei įgyvendinimas. • Vaiko sumanymų ir idėjų realizavimo aptarimas. • Pasiūlymas grupelėms įdomios veiklos, idėjų, sumanymų.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Kuria siužetus, pasiskirsto vaidmenimis, vaidina, improvizuoja, išreiškia save judesiu, kuria pasakojimus, baigia sekti pasaką, iliustruoja. • Atlieka kruopštumo ir susikaupimo reikalaujančius darbus. • Siūlo vaikams žaidimus, veiklą, kviečia juos prisijungti. • Nemeta veiklos, žaidimų jeigu nepavyksta, bando dar kartą, prašo patarimo, pagalbos suaugusiųjų.

3.4.4 Tyrinėjimas

Tyrinėjimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis supančia aplinka;
- tyrinėjimas pasinaudojant įvairiais pojūčiais;
- atrastų, sužinotų dalykų aptarimas;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Sąlygų eksperimentuoti ir panaudoti daiktus neįprastais būdais sudarymas. • Smėlio ir vandens žaidimai lauke. • Kasdieniai pasivaikščiavimai lauke. • Daiktų rinkiniai skirti tyrinėjimui-įvairių formų ir dydžių dėžutės, kamuoliai. • Gamtinė medžiaga, skatinanti tyrinėjimus (konkoriežiai, kaštonai, gilės, kriauklės, akmenukai, plunksnos).
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Surenka, rūšiuoja, dėlioja daiktus kokia nors tvarka, įvairiais būdais žaidžia su medžiagomis. Liečia, čiupinėja, glamžo, spaudo esančius daiktus. • Varto knygas, vaizduoja, kad skaito, kalba apie tai ką mato paveikslėliuose. • Pasivaikščiavimų metu pastebi pasikeitimus gamtoje. Domisi augalų ir gyvūnų gyvenimu, klausinėja. • Tiria daiktus liedsdamas, stebi kaip kiti jais naudojami. • Žaisdamas su vandeniu išbando įvairias priemones: laistytuvą, įvairaus dydžio indelius, piltuvėlius. • Naudoja žaislinius įrankius (plaktuką, atsuktuvą ir kt.)
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Naujos medžiagos, priemonių, išbandymas, naudojimas. • Stebėjimo, tyrimo taikymas sėjant gėlių sėklas loveliuose. • Bendravimas su vaiku skatinantis aktyvų tyrinėjimą. • Drąsinimas, skatinimas tyrinėti ir įgyvendinti savo idėjas. • Klausimai, skatinantys tolimesnius tyrinėjimus. • Fizinių savybių tyrinėjimas stebint ir naudojant kasdienius vaikų aplinkos daiktus ir medžiagas. • Indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai,

<p>pipetės, kempinės).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrimo priemonių naudojimas (svarstyklės, didinamieji stiklai, magnetai). • Senų ar sugedusių daiktų nagrinėjimas. • Daiktų modeliai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai).
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėja aplinką ir daiktus, norėdami išsiaiškinti, kaip kas nors kinta, kas iš ko padaryta, kokios objektų savybės. • Išbando įvairius tyrinėjimo būdus: magneto galimybes, daiktus ant švieslentės, tirpdo sniegą, stebi pasėtų augalų augimo pokyčius. • Tyrinėja pojūčiais ir atpažįsta iš kokios medžiagos pagamintas daiktas: medinis, stiklinis, keramikinis, odinis, geležinis, plastmasinis ir t.t. • Aplinkoje pastebi dėsningumus ir sąsajas, bando perprasti nuoseklumo ryšius: metų ir paros dalių kaita, kalendorinių švenčių pasikartojimai, žmonių, gyvūnų, augalų vystymosi, augimo kaita. • Ardo išrenkamus arba nereikalingus daiktus, bando aiškintis kaip jie veikia, kokia dalis, kokią funkciją atlieka.

3.4.5 Problemų sprendimas

Problemų sprendimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- problemų atpažinimas, įžvelgimas;
- sprendimų, išeičių paieška ir tinkamiausio sprendimo pasirinkimas bei įgyvendinimas, pasekmių, panaudojus sprendimą, stebėjimas ir apmąstymas;
- mokymasis įveikti nesėkmes;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Skatinimas imtis sudėtingesnės veiklos (pagal vaiko galimybes). • Kelių problemų sprendimo būdų pateikimas skatinant vaiką pasirinkti.

<ul style="list-style-type: none"> • Žaislai kuriuos galima saugiai išardyti. • Žaidimai ir žaislai, skatinantys problemų sprendimo gebėjimus (dėliojimui pagal formą, dydį). • Žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Sumanymui įgyvendinti spaudžia mygtukus, rankenas, atkabina kabliukus, bando segioti sagas, ką nors išvynioti, suvynioti, varstyti. • Reikalingam veiksmui atlikti panaudoja tam reikalingus daiktus (panaudoja pagaliuką pastumti, ar paridenti žaislus). • Mėgdžioja tai ką mato kaip spręsti iškilusias problemas. • Bando sudėti žaislus pagal jų formą, dydį, suvokia, kad mažesnis daiktas telpa į didesnį, o ne atvirkščiai. • Keičia veiksmų strategiją jeigu nepavyksta įgyvendinti sumanymo (stato iš naujo sugriuvusį bokštą dėdamas didesnes kaladėles apačioje). • Bando išardyti žaislus, norėdamas pažiūrėti kas yra viduje.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Vaikų problemų sprendimo būdų, pasekmių komentavimas. • Kūriniai apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius, pasekmes. • Klausimai, padedantys apmastyti problemą. • Loginį vaikų mąstymą skatinantys žaislai ir žaidimai – galvosūkliai, labirintai. • Probleminės užduotys, kurias turėtų įveikti patys vaikai. • Žaislai grupavimui, rūšiavimui, tapatinimui, serijų dėliojimui.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Nepavykus imasi kitokio būdo eksperimentavime su priemone (įpila daugiau miltų kai pamato, kad tešla per skysta). • Randa alternatyvų problemos sprendimo būdų (panaudoja kaladėlę paremti, pakišti, pakelti ir kt.) • Į žaidimą nenori priimti vaiko, kuris elgiasi ne pagal žaidimo taisykles. • Susipykęs su draugu po kurio laiko bando išspręsti nesutarimą (pakviečia žaisti, pasiūlo savo žaislą). • Žaidžia sužetinius žaidimus, juos plėtoja sugalvodamas probleminių situacijų.

3.4.6 Mokėjimas mokytis

Mokėjimo mokytis srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- numatymas, ko nori išmokti;
- aktyvus mokymasis;
- gebėjimas apmastyti, ko išmoko;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.
ESMINIS GEBĖJIMAS
Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.
1-3 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none">• Atminties lavinimo žaidimai.• Dėmesio atkreipimas į vaiko ketinimus, norą išbandyti, pažinti.• Prasmingo, tikroviško ir darbo konteksto kūrimas.• Ugdymo priemonių gamyba ir atnaujinimas.• Vaiko pasiekto rezultato pastebėjimas, džiaugimasis kartu su vaiku.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none">• Stebi, liečia daiktus, juos tyrinėja, domisi, kaip jais naudojamosi, kaip jie veikia.• Atidžiai stebi suaugusiųjų, vaikų veiklą ir bando pakartoti jų veiksmus.• Džiaugiasi, kai pavyksta atlikti užduotis. Jeigu nesiseka bando dar kartą.• Atlieka nesudėtingas užduotis ir vieno ar kelių veiksmų nurodymus.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none">• Vaiko norų ką nors išmokti pastebėjimas ir sąlygų sudarymas.• Skatinimas daryti prielaidas, formuluoti išvadas.• Informacijos pateikimo būdų kūrimas, grafinis rezultatų vaizdavimas.• Atsakinėjimas į vaikų klausimus bei pagalba ieškant atsakymų, informacijos.• Naujų mokymosi galimybių paieška, aptarimas su vaikais.

VAIKO VEIKSENOS

- Suvokia, jog ne viską žinome, kad yra daug būdų surasti informaciją.
- Klausinėja apie nežinomus dalykus, aiškinasi, ieško informacijos knygose, enciklopedijose, žurnaluose, elektroninėje erdvėje.
- Aktyviai klausinėja, sugalvoja naujų klausimų, dalyvauja pokalbiuose, diskusijose.
- Auklėtojos padedamas renka, sistemina informaciją (daro grafines lenteles atlikę bandymus pvz. nupiešia daiktus skęstančius, plaukiančius).
- Atpažįsta daiktų, augalų, gyvūnų panašumus ir skirtumus. Stebimo objekto pasikeitimus fiksuoja, pratinasi „užrašyti“ lentelėje simboliais, paveikslėliais.
- Naują informaciją, žodžius, pritaiko veiklai, bendravimui (komentuoja anksčiau girdėtus palyginimus, matytus veiksmus, judesius).

3.5 Meninė kompetencija

3.5.1 Meninė raiška

Meninės raiškos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- emocijų, patirties, minčių, įspūdžių raiška meninėmis priemonėmis ir būdais;
- meninės raiškos priemonių tyrinėjimas ir eksperimentavimas;
- meninė kūryba ir improvizacija;

VERTYBINĖ NUOSTATA

Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

ESMINIS GEBĖJIMAS

Spontaniškai ir svertai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Kūrybinės raiškos skatinimas.
- Meninės veiklos nukreipimas į kūrybinį procesą – ne į galutinį rezultatą.
- Piešimo priemonės (paprasti ir spalvoti pieštukai, flomasteriai, kreidelės – paprastos, vaškinė, vandeniniai dažai, stori teptukai).
- Dainelės, įvairūs tekstai knygose pagal kuriuos galima pasakoti, veikti, vaidinti.
- Muzikinės pramogos, muzikiniai žaidimai, rateliai.
- Iliustruotos knygos su mėgstamomis dainelėmis, žaidimais.
- Nesudėtingi ritminiai instrumentai (būgneliai, varpeliai, barškučiai, medinės kaladėlės).

<ul style="list-style-type: none"> • Trumpų instrumentinės muzikos kūrinėlių klausymas. • Judesių atlikimas pagal įvairaus tempo muziką.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Piešia įvairiomis piešimo priemonėmis (pagaliuku ant smėlio, kreida ant šaligatvio, pirštukais pamirkius į dažus). • Plastiliną klijuoja ant lentelės, lipdo iš plastilino, modelino, molio ir kt., dekoruoja įvairia gamtine medžiaga. • Aplikuoja, plėšo popierių ir jį klijuoja, piešia trūkstamas dalis. • Kartu su auklėtoja dainuoja garsus, skiemenis, trumpus žodžius. Dainuoja niūniuoja lopšines žaisliukui. • Klausosi ramios ir linksmos muzikos gyvai ir įrašytos, atlieka judesius pagal ją. • Eksperimentuoja su muzikos garsais (barškina barškučiais, muša būgnelį, skambina varpeliu). • Ritmiškai eina, ploja, trepsi (striksi kaip kiškučiai, šleivoja kaip meškos, skraido kaip paukščiai). • Keičia judesius pagal muzikos charakterį, imituoja personažus. • Kartoja įvairius suaugusiojo rodomus judesius, atlieka vienodo tempo ratelius su kitais vaikais. • Vaidina nesudėtingas žinomas pasakas, persirengia įvairiais veikėjais. • Vaidina trumpus spektakliukus pedagogui padedant. • Dėmesingai žiūri stalo lėlių, teatro vaidinimus, įsijungia į veiksmą (ploja, trepsi ir kt.)
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Spontaniška kūryba. • Kūrybinės raiškos dienos ir savaitės. • Eksperimentai su spalvomis, mišrios technikos naudojimas. • Piešimo priemonės (paprasti ir spalvoti pieštukai, flomasteriai, kreidelės – paprastos, vaškinė, vandeniniai dažai, guašo dažai, įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai, įvairus spalvotas popierius). • Medžiagos kūrybiniams darbams (gipsas, molis, plastilinas, modelinas, audinys, medis, akmenukai, sėklos ir kt. • Ornamentų kūrimas, audinių, daiktų dekoravimas grafiniais ženklais, simboliais. • Palankių sąlygų sudarymas dainavimui, muzikos klausymui, šokiui, muzikavimui. • Muzikinių pramogų, švenčių organizavimas.

<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvių liaudies žaidimai, rateliai. • Stalo ir šešėlių teatras. • Projektas „Vaikai vaidina vaikams“.
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Eksperimentuoja ant balto, spalvoto, šlapio popieriaus įvairiais teptukais, pirštais vandeniniais dažais, guašu. Tapytą darbą papildo audiniu, siūlais, kailiu, džiovintais augalais ir jų sėklomis. • Štampuoja įvairiomis priemonėmis, daro delniukų anspaudus, patys pasirenka spalvas. • Lipdo iš plastilino, modelino, molio, tešlos įvairias formas, pritaiko gamtinę medžiagą. • Dainuoja dainas atlikdami ritminius judesius. • Kartu su pedagogu aptaria naujos dainos nuotaiką, dainos personažų charakterį, kūno judesius, teksto prasmę. • Tyrinėja garso išgavimo būdus įvairias muzikos instrumentais, netradiciniais muzikos instrumentais (akmenukais, kaladėlėmis ir kt.) atranda naujus garsus. • Grojant muzikai atlieka įvairius ritminius pratimus. Šoka su įvairiomis priemonėmis (gėlėmis, kaspinais, balionais, skarelėmis ir kt.). šokant atlieka įvairius žingsnelius. • Improvizuoja atvaizduodamas pasakų herojų nuotaikas, jausmus, vaidinant mimika, judesiais, kalba. Kuria veiksmy sužetą iš pasigamintų ar aplinkoje rastų daiktų. • Vaidina naudojant stalo teatro lėles, išbando save šešėlių teatre. • Gamina tradicines ir netradicines kaukes, vaidina su jomis, išreiškiant kokius nors ryškius bruožus.

3.5.2 Estetinis suvokimas

Estetinio suvokimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- nusiteikimas grožio, meninės kūrybos potyriams bei džiaugsmui aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta;
- jautrumas grožiui, meno raiškos priemonėmis (spalvai, linijai, formai, judesiui, muzikos garsams ir kt.);
- jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimams, apmastyms ir dalijimasis su kitais;

VERTYBINĖ NUOSTATA
Domisi, gėrissi, grožissi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.
ESMINIS GEBĖJIMAS

Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibudina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Pasakoja apie savo ir kitų piešinių, knygelių iliustracijas, aplinkoje pamatytus paveikslus.
- Atvirukų, su meno reprodukcijomis apžiūrinėjimas.
- Profesionaliosios dailės, tautodailės kūrinių bei meniškų taikomosios dailės dirbinių padėjimas vaiko akių lygyje.
- Vaiko kalbinimas, klausinėjimas kas jam gražu. Gamtagarsių klausymasis.
- Muzikos kūrinių klausymasis, gėrėjimasis jais.

VAIKO VEIKSENOS

- Stebi auklėtojos inscenizuojamą trumpą pasaką, emociškai reaguoja, įsijungia į veiksmą.
- Spontaniškai judesiu reaguoja į muzikinio kūrinio ypatumus.
- Apžiūrinėja skirtingai iliustruotas knygas, varto knygos lapus, norėdamas surasti mėgstamus paveikslėlius.
- Pasivaikščiojimų metu žavisi gamtos grožiu, atkreipia dėmesį į žydinčias gėles, žaliuojančius medžius. Klausosi ir imituoja gamtos garsus.

3-6 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Vaikų kūrybos piešinių parodos.
- Dainų, eilėraščių konkursai, koncertai.
- Pagalba vaikams realizuojant kilusius sumanymus: priemonių, atributikos parūpinimas, paprašius vaikui kartu vaidinti, žaisti.
- Atvirukai, albumai su dailės kūriniais.
- Suprantami vaikui pokalbiai apie vizualaus meno kūrinius ir jų kūrybos raiškos priemones (kompoziciją, spalvą, formą, siluetą, proporcijas, padėtį erdvėje ir plokštumoje).
- Išvykos į parodas spektaklius koncertus.
- Stebėtų spektaklių, klausytų muzikos kūrinių aptarimas.
- Diskusijos ieškant vienokių ar kitokių meninių sprendimų (kas pavaizduota tamsiai, šviesiai, kas pavaizduota arti, toli).
- Išvykos į muziejus, galerijas.

VAIKO VEIKSENOS

- Grožisi savo ir kitų dailės kūryba. Pasakoja ką sukūrė ir kaip kūrė. Domisi kitų meninėmis idėjomis ir jas panaudoja savo veikloje.
- Susipažįsta su dailės darbais ir sąvokomis (skulptūra, tapyba, keramika).
- Mokosi jausti, išgyventi, gėrėtis muzika.
- Lygina, analizuoja kokie yra praeities ir dabarties kūriniai, daiktai. Apžiūrinėja senovinius daiktus (indus, įrankius, baldus, drabužius) įvertina jų savitą grožį.
- Lankosi mieste, spektakliuose, koncertuose, renginiuose. Stebi ir aptaria skulptorių ir architektų darbus.
- Klauso lietuvių liaudies tautosakos (pasakų, padavimų, sakmių, dainų, mįslių) gilinasi į kalbos tarmiškumą, žodžių, sakinių, tekstų prasmę ir reikšmę.
- Diskutuoja, žiūrinėja meno darbų albumus, atkreipia dėmesį spalvas, formas.
- Bando vertinti savo sukurtą vaidmenį, analizuoja asmeninius pasiekimus.
- Žiūrinėja knygeles su miesto, kaimo, gamtos vaizdais grožisi jais. Kuria kompozicijas iš geometrinių formų siekiant atkartoti statinius, gamtos objektus.
- Švenčia kalendorines šventes, susipažįsta etnokultūros tradicijomis. Daro įvairius darbelius (proginis atvirukus, kompozicijas, papuošalus ir kt.) sau, draugams, tėvams.

3.5.3 Kūrybiškumas

Kūrybiškumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis naujais, nežinomais, sudėtingais dalykais;
- gebėjimas įžvelgti problemas, klausinėti, diskutuoti, įsivaizduoti, fantazuoti;
- gebėjimas ieškoti atsakymų, netikėtų idėjų, kurti variantus, savaip pertvarkyti, pritaikyti;
- drąsiai veikti, daryti savaip;

VERTYBINĖ NUOSTATA

Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

ESMINIS GEBĖJIMAS

Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

1-3 m. VAIKAS

PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS

- Vaizduotės žaidimai su dažų dėmėmis.
- Kūrybingumą skatinantys žaidimai.

<ul style="list-style-type: none"> • Priemonės kūrybai (popierius keverzonėms, plėšymui, smėlio ir vandens žaislai, žaislinė tešla, plastilinas). • Vaidmenų žaidimai, naudojant daiktų pakaitalus. • Veiklos organizavimas patalpoje ir lauke. • Žaidimai su vandeniu (patalpoje, lauke, po lietaus).
VAIKO VEIKSENOS
<ul style="list-style-type: none"> • Bando daiktus pritaikyti savo sumanytam žaidimui, veiklai. Panaudoja daiktus neįprastais būdais. • Eksperimentuoja įvairiomis medžiagomis (plastilinu, moliu, tešla, smėliu, sniegu). • Imituoja, improvizuoja, atkartoja gyvūnų, daiktų, gamtos reiškinių judesius, garsus. • Piešia vienos ar kelių spalvų guašu (taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja) storais teptukais, bando maišyti spalvas, pasakoja ką nupiešė. • Su daiktų pakaitalais elgiasi taip, kaip elgtųsi su tikrais (lyg virtų, valgytų, plautų, važiuotų ir t.t.). • Naudoja gamtinę medžiagą (lapus, pagaliukus, konkoriežius, gėlės ir kt.) dekoruodamas, statinius iš smėlio.
3-6 m. VAIKAS
PEDAGOGO VEIKLOS GAIRĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Kūrybiškas naujos medžiagos ir priemonių naudojimas. • Žaidybinės ir tyrinėjimo aplinkos kūrimas suteikiant įvairių reikiamų priemonių ir medžiagų. • Užduotys skatinančios vaikų mąstymą ir vaizduotę. • Parodos, kūrybiniai meniniai projektai su šeimos nariais, su buvusiais įstaigos ugdytiniais. • Individualūs ir grupiniai meniniai projektai. • Netradicinių kūrybiškumą skatinančių metodų taikymas (pasakos kūrimas, kūrybiniai vaidinimai, fantastinių gyvūnų, augalų piešimas). • Kūryba iš antrinių žaliavų, tuščios taros. • Knygelių, albumų kūrimas (piešinių, nuotraukų, karpinių iš žurnalų).

VAIKO VEIKSENOS

- Klausosi skaitomų kūrinių, analizuoja, interpretuoja, kuria, fantazuoja. Pagal paveikslėlius, savo ir kitų piešinius kuria pasakojimus, mįsles.
- Mokosi pasakoti, atpasakoti, seka savo kūrybos pasakas, pasakojimus, inscenizuoja pasakas. Kuria dekoracijas, vaidinimo reikmenis iš žaislų, daiktų, dailės priemonėmis.
- Reiškia savo idėjas įvairiomis dailės priemonėmis, piešia individualiai ir bendrai. Atranda spalvų pasaulį, spalvomis reiškia mintis, nuotaiką, mokosi maišyti dažus. Štampuoja pirštais, teptuku, štapais, piešia, tapo, aplikuoja.
- Mokosi atskirti natūralias medžiagas: medį, akmenį, geležį, odą, gintarą, molį, smėlį, šiaudą, popierių ir kt. siūlo idėjas, ką galima iš jų sukurti.
- Noriai dalyvauja meniniuose projektuose: kuria, gamina žaislus kartu su grupės vaikais, pedagogu, kuria ir gamina kartu su tėvais.
- Kuria ir žaidžia kūrybinius žaidimus, pritaiko įgytą patirtį kitų veiklų metu, naudoja įvairias medžiagas bei technikas.
- Piešia gyvūnų kailių raštus naudodami įvairias grafikos priemones ir medžiagas. Lipdo, piešia, karmo iš popieriaus.

VI. VAIKO UGDYMO PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas įstaigoje atliekamas pagal aštuoniolika vaiko ugdymo sričių, vadovaujantis kiekvienos srities išskirta esmine nuostata ir esminiu gebėjimu, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki 6-erių metų, t.y. per visą ikimokyklinio ugdymo laikotarpį.

Vaiko ugdymo pažangos vertinimą atlieka vaikai, grupės pedagogai, tėvai. Vertinime gali dalyvauti ir kiti pedagogai bei specialistai: meninio ugdymo mokytojas, logopedas. Vaikai įsivertina savo pokyčius („ką aš galiu?“, „kiek aš paaugau?“). Pedagogai vertina kiekvieno vaiko pasiekimus, pažangą.

Vaiko gebėjimai aprašomi du kartus per metus. Rugsėjo – lapkričio mėnesiais daromas pirminis vertinimas. Pirminio vertinimo paskirtis – fiksuoti vaiko pasiekimus, individualius ypatumus ir numatyti jo ugdymo kryptį (tikslus ir uždavinius), ugdymo individualizavimo ir paramos vaikui formas.

Gegužės mėnesį daromas baigiamasis vertinimas. Baigiamojo vertinimo paskirtis – įvertinti vaiko pasiekimų ir pažangos lygį pasiektą per metus. Esant reikalui sausio mėnesį daromas tarpinis vertinimas. Tarpinio vertinimo paskirtis – fiksuoti vaiko pasiekimus, nustatyti, ar tinkamai pasirinkta ugdymo kryptis, numatyti tolesnio vaiko ugdymo tikslus ir uždavinius.

Tėvai vertina vaiko „augimą“ grupėje.

Vaiko pasiekimų vertinimo metodai:

Vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje, vaiko veiklos ir kūrybinės raiškos darbelių analizė (meninės, žodinės kūrybos darbai, pratybos, nuotraukos, vaiko veiklos stebėjimo užrašai), vaiko kalbos užrašai, pokalbiai su vaiku ir vaiko tėvais (kasdieniniai ir individualūs pokalbiai), specialistų pokalbiai: meninio ugdymo mokytojo, logopedo, bendrosios praktikos slaugytojo.

Vilniaus lopšelio-darželio „Pušynėlis“ ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo pažangos pasiekimai žymimi „Vaiko aplanke“. Aplanką sudaro:

- „Ugdymo pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius“ (žiūrėti 1 priedą);
- Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimo lentelė (žiūrėti 2 priedą);
- Vaiko meninės raškos darbai (dailės darbeliai, žodinė kūryba, užrašytos vaiko mintys);
- Vaiko veiklos stebėjimo užrašai (įvairios užduotėlės, pratybų knygelės, vaiko mintys, nuomonė);
- Vaiko elgesio faktų analizė (atskirų situacijų pavyzdžiai);
- Nuotraukos;

- vaiko įsivertinimas (vaikas skatinamas įsivertinti, siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymąsi).

INFORMAVIMAS APIE VAIKO PASIEKIMUS IR PAŽANGĄ

- Apie vaiko ugdymo pasiekimus tėvai/globėjai supažindinami individualiai, pokalbių metu (nuolat, metų eigoje).
- Vaiko pasiekimai ir pažanga aptariama Pedagogų tarybos susirinkimo metu.
- Vaiko problemos sprendžiamos tik su ugdymo procese dalyvaujančiais specialistais ir tėvai.

LITERATŪRA

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014 m.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2015 m.
3. Metodinės rekomendacijos Ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2016 m.
4. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. 2014 m. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija.
5. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Minklės leidyba 2001 m.
6. Vilniaus lopšelis darželis „Pušynėlis“ Strateginis veiklos planas 2015-2019 m.m.
7. www.ikimokyklinis.lt
8. www.smm.lt

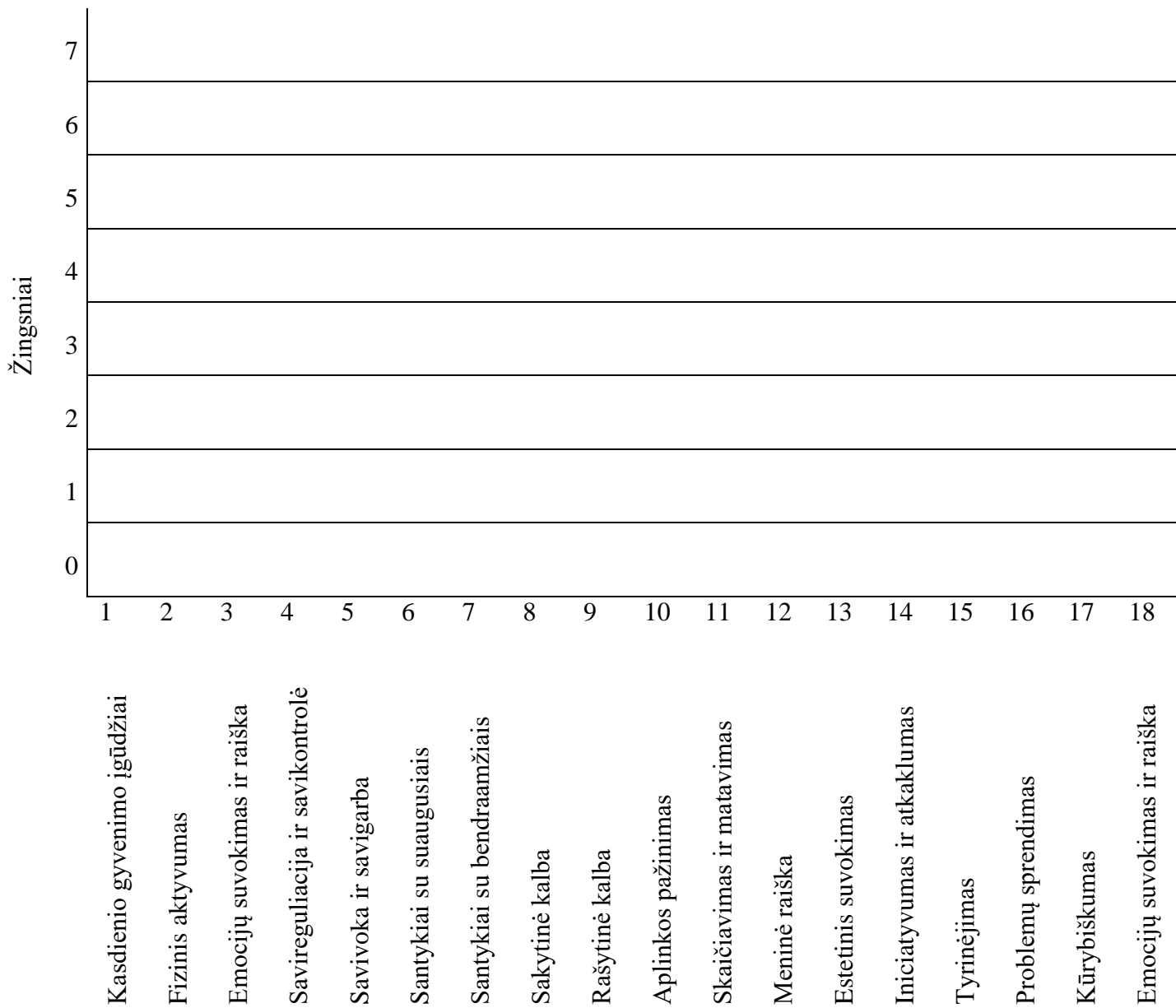
1 PRIEDAS

VAIKO VARDAS, PAVARDĖ

AMŽIUS ____ (pirminio vertinimo žymė) —

AMŽIUS ____ (baigiamojo vertinimo žymė) —

UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ DIAGRAMA PAGAL PASIEKIMŲ ŽINGSNIUS

2 PRIEDAS

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PUŠYNĖLIS“

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PASIEKIMŲ VERTINIMO LENTELE

Vaiko vardas, pavardė.....

Darželio lankymo pradžios data.....

